

INLEIDING

Wie zich enigermate interesseert voor kunst uit de Middeleeuwen en de Renaissance zal in deze bibliografie misschien weinig verrassends aantreffen. Wat echter wel verrast is, denk ik, de hoeveelheid. Dankzij het zeer te prijzen speurwerk van Matthijs IJssink liggen er nu ruim 700 nummers voor ons uit de jaren 1997 tot en met 2001. Weliswaar zitten daar zeer vele korte bijdragen en zg. vakpublicaties bij, maar dan nog is de oogst aanzienlijk.

Als we afzien van de sterke Leidse specialismen van Koptische en Byzantijnse kunst, richtte het onderzoek zich vooral op de Nederlanden en Italië. Alle kunsthistorische opleidingen zijn vertegenwoordigd, waarbij in het bijzonder opvallen Utrecht, met voornamelijk schilderkunst; Groningen, met Nederlandse en Italiaanse schilderkunst, al dan niet in samenhang met materieel-technisch onderzoek; en Nijmegen, met Nederlandse en Italiaanse schilderkunst, Nederlandse beeldhouwkunst en wat met een ongelukkig woord kunstnijverheid heet (maar vooral betrekking heeft op héél veel pelgrimstekens). De onderwerpen van de publicaties maken een consistente indruk, wat betekent dat men in staat is zijn specialismen te ontwikkelen en daarover regelmatig te publiceren. Ook zijn er in het onderhavige tijdvak redelijk veel proefschriften verdedigd: drie in Nijmegen, drie in Utrecht, twee aan de Universiteit van Amsterdam, twee aan de VU, twee in Leiden en een in Groningen.

Het Italië-onderzoek is dus goed vertegenwoordigd. Onmisbaar blijkt daarbij de inbreng van de twee Nederlandse instituten in Italië. En voor de xenofoben onder ons is het goed te weten dat een belangrijke component in dat onderzoek de relatie met de Nederlandse (of Noordelijke) kunst betreft, naar blijkt uit het inventarisatieproject van Nederlandse en Vlaamse schilderijen in Italiaanse openbare collecties van het Nederlands Instituut in Florence en de mooie tentoonstelling over Venetiaanse Renaissance schilderkunst en het Noorden, mede samengesteld door Bernard Aikema, die in 1999 in Palazzo Grassi in Venetië werd gehouden.

Uit het voorafgaande zou kunnen blijken, dat het kunsthistorische onderzoek naar Middeleeuwen en Renaissance voornamelijk een academische affaire is. Goeddeels is dat juist en ook begrijpelijk: dit onderzoek is niet direct gebonden aan ons nationaal kunstbezit, dat nu eenmaal voor de Middeleeuwen en Renaissance minder rijk is dan bijvoorbeeld België of Italië. Toch springen ook de wetenschappelijke publicaties van de Nederlandse musea, al dan niet in samenwerking met academici, in het oog. Het aantal is misschien geringer, de omvang meestal substantiëler. Het Rijksmuseum heeft traditioneel een belangrijke wetenschappelijke rol en het museum en zijn medewerkers zijn dan ook goed vertegenwoordigd. Daarnaast is het goed te zien dat ook enkele middelgrote musea zich op dit gebied manifesteren: zo kan ik wijzen op de bestandscatalogus van de Italiaanse tekeningen in het Teylers Museum en de bestandscatalogus van de beeldhouwkunst in het Centraal Museum Utrecht, dat verder een interessante tentoonstelling over de Madonna's van Jan van Scorel organiseerde (2000). Ook de reeks 'Uitgelicht' van het Bonnefantenmuseum, waarin verslag wordt gedaan van kunsthistorisch onderzoek naar en restauraties van objecten uit de collectie, mag hier worden genoemd. Het Maastrichtse museum tekende verder voor de belangwekkende tentoonstelling over de beeldsnijder Jan van Steffeswert (2000). Een andere tentoonstelling over houten beelden werd door het Museum voor Religieuze Kunst in Uden georganiseerd (Beelden uit de Abdij, 1999). Zeker wanneer er een verband is met een tentoonstelling bieden musea goede publicatiemogelijkheden. Dat dit in toenemende mate door de academische wereld wordt beseft, blijkt uit belangwekkende tentoonstellingen als die over Brugse Renaissance schilderkunst (samengesteld door Maximiliaan Martens, Memlingmuseum, 1998), memorietafels (Leven na de dood, samengesteld door Truus van Bueren, Museum Catharijneconvent, 1999), Hiëronymus Bosch (mede samengesteld door Jos Koldeweij, Museum Boijmans Van Beuningen, 2001). Ook de grote publiekstrekkingen als de al genoemde tentoonstelling

in Palazzo Grassi en de door Henk van Os samengestelde Weg naar de Hemel (Amsterdam, Nieuwe Kerk; Museum Catharijneconvent, 2000) kunnen in dit verband worden genoemd.

Verder valt het groeiend aandeel van de Middeleeuwse en post-Middeleeuwse archeologie op dankzij allerlei vondstpublicaties.

Vanzelfsprekend is het van het grootste belang dat de resultaten van kunsthistorisch onderzoek, zeker wanneer dat over niet-Nederlandse kunst gaat, worden gepubliceerd in een taal die ook voor buitenlanders valt te begrijpen. Wat dat betreft is het verheugend te zien dat er relatief veel in een andere taal dan het Nederlands is gepubliceerd. Engels is uiteraard de lingua franca; Italiaanse publicaties zijn er, bij alle nadruk op het Italië-onderzoek, minder dan ik had verwacht. Een aantal artikelen kon in gerespecteerde buitenlandse tijdschriften worden geplaatst. Overigens blijft het publiceren in een andere taal altijd een tijdrovende zaak, waar althans de universiteiten, ook in financieel opzicht, nauwelijks op zijn ingesteld. De meesten zullen het wel op dezelfde manier doen als ik: schrijf de tekst zelf - en hoop dat je een goede native speaker vindt die een en ander voor je wil corrigeren. Misschien ligt het daaraan dat echt substantiële publicaties zeldzaam zijn; ik signaleerde slechts één monografie van een niet-Nederlandse of niet-Vlaamse University Press (de Engelse vertaling van Robert Zwijnenbergs proefschrift over de geschriften van Leonardo da Vinci).

Hoe lastig het publiceren in een andere taal dan het Nederlands ook moge zijn, ik krijg de indruk dat bepaalde artikelen vanwege het belang van het onderwerp best in het Engels gepubliceerd hadden kunnen worden. Of in een beter toegankelijk forum. In dat verband is het opvallend vast te moeten stellen dat slechts drie artikelen afkomstig zijn uit Oud Holland. Of is het misschien zo dat de publicatiemogelijkheden in Nederland toch niet zo ideaal zijn, omdat wij een echt algemeen kunsthistorisch tijdschrift missen? Hoe dit ook zij, af en toe wat minder schroom en wat meer self-promoting van het verder zo levendige en rijk geschakeerde onderzoek naar Middeleeuwse en Renaissance kunst kan misschien geen kwaad.

Victor M. Schmidt

VERANTWOORDING

Deze bibliografie werd samengesteld in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici en heeft tot doel een overzicht te bieden van Nederlands onderzoek naar middeleeuwse beeldende kunst en kunstnijverheid in de periode 1997-2001. Onder Nederlands onderzoek wordt hier verstaan kunsthistorisch onderzoek door Nederlanders verricht. Ook zijn publicaties opgenomen van buitenlandse onderzoekers die werkzaam zijn in Nederland.

Het begrip middeleeuwen is in deze literatuurlijst ruim gehanteerd en bestrijkt de periode na de Klassieke Oudheid tot 1550. Dit betekent dat ook studies over bijvoorbeeld de kunst van Rafaël, een kunstenaar die waarschijnlijk door een ieder tot de Renaissance wordt gerekend, zijn opgenomen. Hoewel hierover wellicht enige verwondering bij de lezer zal ontstaan, zal het aantreffen van artikelen en boeken over Rafaël's tijdgenoot Jheronimus Bosch geen bevreemding wekken. Daarom is de grens van 1550 weliswaar ruim genomen, maar verdedigbaar. Deze grens is zorgvuldig bewaakt daar waar het publicaties over afzonderlijke kunstwerken betreft. Catalogi en andere boeken waarin de periode voor 1550 gedeeltelijk wordt behandeld, zijn opgenomen.

Deze bibliografie is beperkt tot de beeldende kunst en kunstnijverheid. Publicaties over architectuur en stedenbouw zijn niet opgenomen. Hiervoor bestaat de "Bibliografie Architectuur, Stedenbouw en ruimtelijke ordening, Tuin- en landschapsarchitectuur, Monumentenzorg door Nederlandse kunsthistorici, 1995-1999", samengesteld door Marion J. Kuipers-Verbuijs.

Verder zijn recensies, krantenartikelen, doctoraalscripties en brochures en dergelijke van musea niet opgenomen. Van catalogi die in meerdere talen zijn uitgegeven, is steeds de Nederlandse uitgave opgenomen, met een vermelding van de andere talen waarin deze werden gepubliceerd. Bij bundels van artikelen is de koepeltitel opgenomen wanneer een aanzienlijk deel van de artikelen binnen het bestek van deze bibliografie valt. Daarnaast is zoveel mogelijk geprobeerd de afzonderlijke bijdragen op te nemen, omdat dit het gebruik van de bibliografie aanzienlijk vergemakkelijkt.

Hiermee is al aangegeven dat is geprobeerd zoveel mogelijk van de literatuur die hier wordt genoemd, daadwerkelijk onder ogen te hebben gehad. In eerste instantie werd een auteurslijst gemaakt van de publicisten die voorkomen in de afgelopen Middeleeuwenbibliografie van Jelga van der Zee. Tevens werd hieruit een lijst van periodieken samengesteld, die nagelopen zouden moeten worden. Vervolgens is met behulp van deze lijsten Picarta, een conglomeraat van elektronische catalogi, geraadpleegd, waarbij ook steeds op onderwerp is gezocht. De volgende stap was de gang naar in de eerste plaats de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag, maar ook naar de universiteitsbibliotheken van Utrecht en Nijmegen en de bibliotheek van Museum Boijmans Van Beuningen. Dit om zoals gezegd de literatuur daadwerkelijk te raadplegen en te kunnen bepalen of deze opgenomen zou moeten worden in de bibliografie. Vanwege de vaak bloemrijke titels van publicaties is dit veelal niet op te maken uit een bibliografische verwijzing. Bovendien leverde het raadplegen van de literatuurlijsten van de publicaties zelf vaak nieuwe titels op. Wanneer bij het doorlopen van de tijdschriften artikelen van auteurs werden gevonden die niet in de vorige bibliografie voorkwamen, is steeds gezocht naar verdere relevante publicaties van deze auteurs.

Een belangrijke aanvulling op de op deze wijze verzamelde literatuur vormde de publicatielijsten van de verschillende opleidingen kunstgeschiedenis in den lande. Aangezien vakgroepmedewerkers het over het algemeen wel willen weten wanneer men iets heeft gepubliceerd, waren deze lijsten

buitengewoon compleet en snel beschikbaar.

Tenslotte leverde een zoektocht door de BHA en de op internet beschikbare catalogus van het Zentralinstitut für Kunstgeschichte met name voor het internationaal georiënteerde onderzoek het nodige op.

Vorm

Voor wat betreft de ordening van de bibliografie is de indeling zoals deze werd gehanteerd door Jelga van der Zee grotendeels gevolgd. In eerste aanleg is het materiaal onderworpen aan een geografische indeling. Het grootste gedeelte van de publicaties wordt nog altijd gevormd door onderzoek naar Nederlandse en Italiaanse kunst, zodat dit twee afzonderlijke rubrieken binnen de geografische indeling zijn. Een derde rubriek wordt gevormd door publicaties die betrekking hebben op de kunst van Byzantium, Oost-Europa, het Nabije Oosten en de Kopten. Studies die niet in te delen zijn in een van deze gebieden, zijn gerubriceerd onder Overig. Hier vindt men dus literatuur over bijvoorbeeld Tsjechische munten of Rijnlands steengoed. Onderzoek dat zich uitstrekt over meerdere landen, waaronder de Nederlanden en/of Italië zijn te vinden in de rubriek Algemeen.

Binnen iedere geografische rubriek is de literatuur verder onderverdeeld in onderwerpsrubrieken, zoals schilderkunst, beeldhouwkunst, grafiek of numismatiek. De onderwerpsrubriek kunstnijverheid is weer opgedeeld in subrubrieken als aardewerk en glas, textiel of metaalwerk. Studies naar bronnen en kunsttheorie zijn in een aparte rubriek ingedeeld. Publicaties met betrekking tot zaken als mecenaat of de positie van de kunstenaar zijn ingedeeld in de rubriek kunst en maatschappij. Net als bij de geografische indeling zijn er de rubrieken overig voor alles dat niet in een andere categorie is onder te brengen en algemeen voor rubrieksoverschrijdende studies. Een studie naar de uitbeelding van de heilige Julianus Hospitator in de Franse kunst zou dus te vinden zijn in de rubriek Overig, algemeen.

Een verschil met de bibliografie van Van der Zee is dat er geen onderverdeling meer is gemaakt naar type publicatie. Een scheiding te maken tussen boeken en artikelen enerzijds en catalogi anderzijds leek mij niet werkelijk relevant en bij te dragen tot een heldere en bruikbare bibliografie.

In de schrijfwijze van de titels is gebruik gemaakt van de formats die Roman Koot heeft geformuleerd voor zijn "Bibliografie van Nederlands onderzoek naar de beeldende kunst en kunstnijverheid 1700-1900". Net als zijn bibliografie is deze opgemaakt in het bibliografisch programma Endnote en later geconverteerd naar Word. Dit heeft als voordeel buiten het feit dat niet ieder wiel opnieuw uitgevonden hoeft te worden, dat er uniformiteit binnen deze bibliografie ontstaat en een eenheid in de door de VNK uitgegeven bibliografieën. Eveneens in navolging van de bibliografie van Koot is hier een auteursregister opgenomen, zodat naast de zoekmogelijkheden op geografie en onderwerp ook op auteur gezocht kan worden.

Roman Koot was zo vriendelijk mij zijn werkwijze bij de samenstelling van zijn overigens voortreffelijke bibliografie uit de doeken te doen en mij kennis te laten maken met Endnote. Hiervoor dank ik hem hartelijk. Victor Schmidt dank ik voor zijn tips, aanvullingen en het zeer nauwkeurig doorlezen van deze bibliografie.

Bibliografie 2002

Nederlands onderzoek naar middeleeuwse beeldende kunst en kunstnijverheid van 1997 tot en met 2001

Rotterdam, november 2002

CLASSIFICATIESCHEMA

Geografische Indeling

Algemeen
Byzantium (incl. Nabije Oosten, Egypte en Oost-Europa)
Italië
Nederlanden
Overig

Onderwerpsrubrieken

Algemeen
Bronnen en kunsttheorie
Kunst en maatschappij
Beeldhouwkunst
Schilderkunst (incl. mozaïek en glas-in-lood)
Boekverluchting
Tekenkunst
Prentkunst
Kunstnijverheid
Algemeen
Aardewerk en glas
Metaalwerk
Textiel
Overig
Numismatiek
Overig

A

Adamska, Anna, 1
Aelst, José van, 321, 388
Aertsen, H., 17
Aikema, Bernard, 2, 3, 75, 76, 77, 78, 173, 198, 199, 262, 389
Alma, Redmer H., 296
Anrooij, Wim van, 278, 279, 577
Arve, Wilma ten, 379
Asperen de Boer, J.R.J. van, 200, 390, 391, 410, 652, 686, 687, 689
Assink, J., 558
As-Vijvers, Anne Margreet W., 505, 506

B

Baarsen, Reinier, 304
Bakkenist, Tonnie, 201
Bakker, F.J., 280
Bardet, Xandra, 591
Barnard, M., 61
Bartelings, N., 263
Bartels, Michiel, 559, 702
Bax, Frederike, 202
Beek, Bert van, 268
Beek, E.J.A. van, 121
Beek, Ineke van, 66
Beek, M.F.L. van der, 633
Beer, Richard de, 507, 544
Bemmel, Harry Chr. Van, 508
Benders, Jos, 634
Bento da Silva, Philip, 263
Berge-Gerbaud, Mária van, 4
Bergh-Hoogterp, Louise E. van den, 116
Bergvelt, E.S., 413
Berteloot, Amand, 535
Besamusca, A.A.M., 17
Besteman, J.C., 646
Beuningen, H.J.E. van, 578, 579, 580, 581, 704
Biemans, Jos A.A., 509
Biermans, Marloes, 544
Bijsterveld, Arnoud-Jan, 507
Blaauw, Sible de, 5, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 281
Bleyerveld, Yvonne, 113, 282, 283, 284, 342
Block, Rhea, 4, 188
Blockmans, Wim, 335, 341, 510, 530
Blok, D.P., 606
Bodar, Antoine, 6

Boeft, J. den, 172
Boelens, W.I.N.J., 379
Boer, Suzanne, 309
Boer, D.E.H. de, 7, 285, 286, 712
Boersma, J.W., 566, 628
Boertjes, Katja, 8, 582, 583
Boezelijn, L., 709
Boogert, B.C. van den, 336
Boon, Jaap J., 203
Borchert, Till-Holger, 660
Bos, Willemijn H. van den, 309
Boschloo, Anton W.A., 204, 205, 263
Brandenburg, T., 534
Brandsma, F.P.C., 17
Brink, Eddy van den, 696
Brink, Oscar F. van den, 203
Brink, Peter van den, 352, 392, 393, 394, 424, 500A, 660, 676, 688
Brinkkemper, O, 558
Broch, Mark P.J., 549
Broers, Th.J.A., 17
Brood, P., 464
Bruijn, Jolanda de, 180
Bruijnen, Yvette, 395, 396
Bruin, H. de, 551, 556
Bueren, Truus van, 278, 287, 323, 397, 398
Buijs, Hans, 4
Buijsen, Edwin, 399, 400, 428, 500A
Buren, A. Hagopian van, 401, 511
Buuren, Fons van, 288

C

Cappers, Wim, 289
Carasso-Kok, Marijke, 181, 303
Caspers, Charles M.A., 9, 653
Chavannes-Mazel, Claudine A., 193, 661
Clevis, Hemmy, 560
Coelen, Peter van der, 10
Colenbrander, Herman Th., 690
Cordfunke, E.H.P., 286
Cornelis, Bart, 552
Custers-Pastoor, J., 342A
Cuypers, Dani, 79, 80, 402

D

Dael, Peter van, 11, 12, 13
Defoer, H.L.M., 403, 699
Dijck, G.C.M. van, 324, 404
Dijk, Hans van, 290
Dijk, Lydie van, 584
Dijk, Rudolf Th. van, 325, 514
Dijkman, W.H.M.N., 625, 626
Dijkstra, Jellie, 405
Dijkstra, Juke, 702
Donk, Roos van der, 14
Doorn-Hander, N. van, 128
Driebergen, Matthijs, 296
Driel-Murray, Carol van, 629
Drijvers, Han J.W., 141
Dubbe, B., 116, 584, 585
Dubois, H el ene, 201, 206
D uckers, Rob, 10, 515, 516, 517
Duijvestijn, B.W.Th., 17
Duits, Rembrandt, 80, 81, 82, 83, 207, 208
Dullaart, Jephtha, 209
Dunning, A.J., 15
Duursma, Marc C, 203.

TOP

E

Eck, Caroline van, 65
Edel, D.R., 17
Eikema Hommes, Margriet van, 210
Emmen, L., 626
Engels, L.J., 17
Engen, Hildo van, 125
Ervynck, Anton, 625
Ester, Hans, 412

F

Falkenburg, Reindert, 278, 291, 337
Faries, Molly, 84, 398, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412
Filedt Kok, J.P., 304, 406, 413, 414, 553
Finet-van der Schaaf, B., 17
Flokstra, M., 636
Foncke, Marianna, 518

G

Gangelen, Hans van, 461

Geel, Michelle van, 263
Gelderblom, Arie-Jan, 16, 34
Genabeek, R. van, 558
Gerritsen, W.P., 17
Gerwen, Ch. Van, 292
Geuns, Anne van, 194
Geurts, A.J., 519
Gijsen, J.E. van, 17
Giltaij, Jeroen, 86
Glaudemans, Ronald, 415
Goosen, Louis, 18, 19
Goubitz, Olaf, 427, 627, 628, 629
Goudriaan, Koen, 554
Graas, Tim, 608
Grasman, Edward, 20, 195, 416
Groeneweg, Gerrit, 576, 568, 703
Groenman-van Waateringe, Willy, 629
Grolle, J.J., 122, 123, 637
Groothedde, M., 292A, 637A
Gropp, Stefan, 638
Grote, R.-J., 101
Gumbert, J.P., 108, 520

H

Haars, P., 343
Haasbroek, Nicole, 428
Habekotte, Manon, 263
Hartkamp-Jonxis, Ebeltje, 623
Hartman, G.E., 292A
Hartog, Elizabeth den, 293, 344, 345, 346
Have, J.B. van der, 17
Haveman, Mariëtte, 21
Haverkamp Begemann, E., 111
Haye, Régis de la, 639
Hecht, Peter, 87, 88
Heemskerk, Bert, 263
Heemstra, Geraldine van, 691
Heide, Klaas van der, 544
Heideman, J.E.L., 189
Heijkant, M.J., 17
Helfrich, Klaas, 296
Hellemans, Babette, 338
Helmus, Liesbeth M., 89, 392, 410, 417, 418
Hemfort, Elisabeth, 521
Hendrikman, Lars, 419, 420, 421, 422, 423, 424
Hendriks, Johan, 586

Hendrikse, Elwin, 254
Hendrix, Harald, 16
Henkes, Barbara, 283
Henkes, Harold E., 569, 570
Hermans, Jos M.M., 296, 506, 522, 523
Hermans, M.R., 292A, 560A
Hermens, Erma, 90
Hermesdorf, A., 432
Herwaarden, Jan van, 326, 654
Herweijer, Nina, 584
Hofman, Rijcklof, 524
Hogetoorn, C.,
Hommel-Steenbakkers, P.H.J. de, 525, 526
Hoogvliet, Margriet, 506, 712
Hoop Scheffer, D. de, 655
Hoppenbrouwers, René, 201
Houts, E.M.C. van, 17
Huizinga, Johan, 22
Hülsmann, Margriet, 527, 528
Huppertz, W.M.H., 571

I

Ilisch, Peter, 640
Ilsink, Matthijs, 31, 294, 438
Immerzeel, M., 128, 129, 130, 131, 132, 142, 143, 144, 145, 146
Innemée, Karel C., 133, 134, 135, 136, 137, 138, 144, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155,
156, 157, 158, 165, 700
Israëls, Machteld, 211, 212

J

Jacobi, Hans, 641, 642
Janse, Antheun, 341
Jansen, Guido, 458
Jansen, Linda, 425, 426
Janssen, A.A.M.P., 677
Janssen, Hans, 572, 427
Janssen, Paul Huys, 301, 428
Janssens, J.D., 509, 529
Jas, Eric, 530, 544
Jeurissen, Lian, 10, 584
Jong, J.L. de, 23, 49, 174, 182, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 255, 277, 278
Jonge, W. de, 292A, 573
Jongen, Ludo, 17, 295

Jongh, E. de, 24, 25, 91, 429, 692, 705

K

Kellner, Vera, 101

Kempers, Bram, 92, 190, 191, 219, 220

Kessler, Erwin, 430

Kicken, Dory, 561, 578, 579, 581, 587

Kiel, Jacobijn, 530

Klaassen, Lizet, 248A

Klamt, Johann-Christian, 26, 27, 28, 662, 673, 674

Klein, Jan-Willem, 512, 513

Klerck, Bram de, 29, 49, 93, 94, 175, 183, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 253, 431, 707

Klinckaert, Jan W., 67, 347, 348

Klinkert, Christi M., 663

Klomp, Michael, 559

Klompmakers, Eveline, 379

Knol, Egge, 296, 588, 589, 590, 591

Koldewey, Jos, 8, 10, 30, 31, 117, 118, 265, 297, 298, 299, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 561, 578, 579, 581, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 624, 713

Koning, Hans de, 269

Kooij, Barbera van, 437, 438

Kooij, Karel R. van, 701

Koomen, Arjan de, 68, 69, 196, 706

Koopmans, J., 17

Kortekaas, Gert L.G.A., 296

Korteweg, Anne S., 531

Koster, Margaret, 440

Kottman, Jaap, 427, 558, 559

Kreek, M. de, 532

Krogt, P.C.J. van der, 557

Kroon, Marike de, 300, 605

Kruijssen, Barbara, 301, 441

Kuiper, W.Th.J.M., 17

Kuipers, Jan J.B., 630

Kwakkelstein, Michael W., 230, 256, 257, 258, 259, 264

L

Laarman, F., 558

Laemers, Suzanne, 442, 443

Landewé, Wendy, 664

Lanting, Jan, 643

Laurentius, Frans, 263

Leeflang, M., 444

Leeuwen, Jacoba van, 32

Lehmann, Ann-Sophie, 33, 34, 35, 95, 96, 97, 98, 99, 665
Lem, Anton van der, 22
Lemmens, Gerard, 10, 36
Lens, M.J., 17
Leupen, P.H.D., 606
Liebergen, L.C.B.M. van, 37, 308, 349
Linden, S. van der, 38
Lint, Th.M. van, 699
Lipmann, Norie, 192
Loenen, Ria van, 445
Lohuizen, Thomas van, 678
Loon, Gertrud J.M. van, 159
Loon-van de Moosdijk, Elly van, 39, 607, 608, 609, 610
Loos, Ike de, 309
Löwensteyn, Machteld, 266
Lucassen, Jan, 644
Luijt, Janjaap, 124

M

Marcillaud, J-L. E., 573
Martens, Didier, 500A
Martens, Maximiliaan P.J., 100, 104, 339, 340, 341, 444, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 504
Meeuwissen, Daantje, 453
Meijde, R. van der, 451
Meijer, Bert W., 112, 231, 454, 455, 456, 457, 458
Melis, Susanne, 263
Melle, A.G. van, 17
Mettes, Nancy, 263
Meulen, Hans van der, 559
Meulen, Janet F. van der, 533
Meuwese, Martine, 109, 509, 529, 534, 535, 536, 697
Meyer, Eileen, 41
Meyere, Jos de, 350
Middag, Ineke, 44
Miedema, Hessel, 327, 328, 329
Mierlo, Herbert van, 351
Moers, J., 363
Mol, Johannes A., 296
Molema, Jan, 385
Molen, J.R. ter, 561, 584
Mommers, M., 144
Mönig, Roland, 36
Mooij, Charles de, 301
Mooijaart, Marijke, 278
Moorsel, P.P.V. van, 139, 147, 160, 161, 162, 163, 164, 165
Mulder, Etty, 42

Mulder, Reg, 459
Mulder-Bakker, Anneke B., 302, 303
Mulders, Esther, 698

N

Nieuwenhuisen, Kathleen Anita van, 537
Nieuwenhuizen, Paul, 550
Nijhof, Eddie, 572
Nip, R.I.A., 285
Nürnberg, Ulrike, 460
TOP

O

Oostendorp, C., 352
Oostendorp, Tineke, 472
Oosterhout, Carlo van, 251
Oosterman, Johan, 538
Oosterwijk, Sophie, 43, 667
Os, Henk van, 44, 70, 114, 115, 126, 176, 177, 304
Ostkamp, Sebastiaan, 574, 461
Oudheusden, Jan A.F.M. van, 305, 489, 656
Oudhof, Jan-Willem, 702
Ouwekerk, Annemiek, 90
Overbeek, Annemiek, 693
Overgaauw, E.A., 539

P

Pan, Michel, 309
Panders, Janneke, 232, 233
Peulve, Sophie L., 203
Pieters, Martijn, 694
Piron, Willy, 611, 612
Ploeg, Frank van der, 309, 462
Ploeg, Kees van der, 45, 101, 178, 179, 234, 306, 353, 354, 463, 464, 465
Plomp, Michiel, 457
Poel, Peter te, 46, 342A, 355, 355A, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 677
Pol, Arent, 124, 613, 614, 645, 646
Pol, F. van der, 307, 514, 540
Post, Hilde, 263
Postma, G.A., 17
Prins, Wouter, 37, 308
Punner, Dick, 710
Punner, Michiel, 710

Q

Quak, Arend, 708, 17

R

Raming-Spekl, I., 465A

Reinink, W., 47

Rensch, Th.J. van, 362

Resoort, R.J., 17

Rhee, F. van der, 17

Ridderbos, H.N.B., 40, 48, 466, 467

Ritsema-van-Eck, P.C., 468

Roebroeks, E., 363

Roest, Bert, 252

Rolf, R., 49, 50

Rompay, Lucas van, 148, 150, 153, 158, 166

Roon, Marike van, 309

Roos, Johannes, 263

Roos, Marjoke de, 51

Rosier, Bart A., 555

Run, Anton van, 52

Rutgers, Jaco, 469

S

Sarfatij, H., 286, 559, 591

Schaalma, Albert, 470

Schaik, R.W.M. van, 280, 285, 296, 541

Scheepers, E., 38

Scheepsma, Wybren, 548

Scheffers, A.A.J., 647

Scheller, Robert W., 659, 668, 669, 675

Schepers, Kees, 556

Scheurleer, Pauline Lunsingh, 679

Schilder, Marian, 309

Schimmelpenninck van der Oije, C.O.A., 292A

Schlusemann, Rita M., 40, 542

Schlüter, Lucy L.E., 310, 488, 648

Schmidt, Victor M., 53, 54, 55, 184, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 244A, 245, 246, 247, 364, 470, 543, 670

Schönlank-van der Wal, M., 383, 384

Scholten, Frits, 49, 56, 57, 71, 72, 119, 197, 270, 365, 366, 367, 368, 680

Schreuder, Kees, 500A

Sliggers, B.C., 289

Sluijter, Eric Jan, 102, 254

Sman, Gert Jan van der, 112, 248, 456

Smeets, Astrid, 472

Smit, Hillie, 58
Smit, I., 688
Smit, M., 558, 307
Snelders, Paulette,
Spatharakis, Ioannis, 167, 168, 169, 170, 172
Spiertz, Mathieu, 127
Spies, Marijke, 65
Spijker, I., 17
Spronk, Ron, 473, 474, 475, 476, 477
Staal, Casper, 115, 562, 615, 657
Stamet, Kenji, 263
Steensma, Regnerus, 478
Strake, Chr. te, 292A
Strangier, S., 394
Streng, Toos, 65
Stroomberg, Harriët, 553
Stufkens, R.D.H., 17
Stuip, R.E.V., 17, 26, 28, 312
Stumpel, Jeroen, 47, 59, 103

T

Tamboer, Annemies, 311, 563
Tamis, Dorien, 479, 480, 481, 482
Tax, K.W.J.M., 545
Thevissen, Elvira, 263
Thijssen, Johannes M.M.H., 672
Tilmans, Karin, 312
Tongeren, Fleur van, 671
Tromp, Thijs, 44, 115, 126
Truyen, A., 342A, 355A, 356, 369, 370
Tummers, H.A., 60, 73, 313, 314, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380
Tuyll van Serooskerken, C. van, 260, 261

U

Ubachs, P.J.H., 381

V

Veelenturf, Kees, 61, 315, 316, 317, 631, 681, 682, 683, 684
Veen, Bouke Jan van der, 642
Veen, Henk Th. van, 185
Velden, Hugo van der, 483, 484, 485, 616, 617, 618, 619
Vellekoop, C., 26, 312, 486, 546
Venne, Dorien van de, 559
Venner, G., 632, 685

Verhoeven, A.A.A., 575
Vermet, Bernard, 437, 438
Verslype, Ige, 453
Vervoort, Renilde, 487
Verweij, J., 558
Villers, Caroline, 691
Vilsteren, Vincent van, 563
Vink, Ester, 330, 331, 332, 658
Vinken, Pierre, 488
Visser, J.C., 557
Vlierden, Marieke van, 382
Vlierman, K., 571, 572, 624
Voigtmann, Carolien, 270
Volken, Marquita, 120
Volken, Serge, 120
Voorwinden, N.Th.J.,
Vos, Aart, 489, 658
Vries, Anneke de, 248A, 248B
Vries, Oebele de, 296
Vries, H. de, 17
Vries-van der Velden, E. de, 171
Vrij, Marc Rudolf de, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496
Vrugt, H. ter, 497

W

Waaijman, Kees, 333
Wackers, P.W.M., 498
Wadum, J., 498
Wallert, Arie, 499, 491, 492, 493, 494, 495, 496
Wattel, Arvi, 500
Weezel-Errens, Dolf van, 385
Wegen, D.H. van, 85, 104, 500A, 660
Weiler, A.G., 334
Weitenberg, J.J.S., 699
Werd, Guido de, 36
Werdt, Errol van de, 584
Werff, A. van der, 61, 296
Werff, Egbert O. van der, 296
Westerman, Jeroen, 105, 386
Weusten, Wieneke, 38, 387
Wierda, Lydia, 547, 548
Wiggers, R., 576
Wijnen, Alice, 263
Will, Chris, 501
Willemssen, Annemarieke, 39, 62, 319, 320, 502, 564, 565
Windt, Hans van der, 112

Bibliografie 2002

Nederlands onderzoek naar middeleeuwse beeldende kunst en kunstnijverheid van 1997 tot en met 2001

Winkel, Marieke de, 63, 106, 267
Winkelman, Johan H., 620, 17
Wis, Jan C. van der, 296, 649, 650, 651
Wisselaar, Karen, 503
Woudenberg, I., 377
Wüstefeld, W.C.M., 699, 287
Wustenhoff, J.E., 621

Z

Zanten, M. van, 504
Zee, Jelga van der, 659
Zemel, R.M.T., 17
Zijlstra-Zweens, H.M., 622
Zimmerman, Kees W., 64, 217
Zuidema, Christian, 263
Zweerink, Kim, 439
Zwijnenberg, Robert, 186, 187, 251A

ALGEMEEN

Algemeen

1. Adamska, Anna, 'Grenzeloze kleuren. Een reflectie over de studie van middeleeuwse kleuren', *Madoc* 15 (2001) nr. 4, pp. 195-205.
2. Aikema, Bernard, Beverly Louise Brown (red.), *Renaissance Venice and the North: Crosscurrents in the Time of Bellini, Dürer, and Titian*, s.l. Bompiani 1999. Tent.cat. Venetië, Palazzo Grassi. Ook verschenen bij Thames and Hudson, Londen.
3. Aikema, Bernard, Beverly Louise Brown, 'Venice: Where North Meets South', in: Bernard Aikema, Beverly Louise Brown (red.), *Renaissance Venice and the North: Crosscurrents in the Time of Bellini, Dürer, and Titian*, s.l. Bompiani 1999, pp. 18-26.
4. Berge-Gerbaud, Mária van, Rhea Block, Hans Buijs (tekst), Rhea Block (red.), *Aquisitions Collection Frits Lugt 1994-1999*, Parijs 2000.
5. Blaauw, Sible de, N. Bock, C.L. Frommel, H. Kessler (red.), *Kunst und Liturgie im Mittelalter: Akten des internationalen Kongresses der Bibliotheca Hertziana und des Nederlands Instituut te Rome*, Rom 28.-30. September 1997, München 2000.
6. Bodar, Antoine, *Weten waar de muze woont*, Amsterdam 1998.
7. Boer, D.E.H. de, (red.), *Kennis op kamelen. Europa en de buiten-Europese wereld (1150-1350)*, Amsterdam 1998.
8. Boertjes, Katja, Jos Koldewey (red.), *Reizen en communicatie. Zeventiende symposium van de onderzoeksschool Medievistiek. Brugge, 4 t/m 6 juni 1998*, Nijmegen 1998.
9. Caspers, Charles M.A., 'Wandelend tussen transsubstantiatie en Transfiguratie. Mogelijkheid en onmogelijkheid voor de verering van Elia binnen de westerse christenheid, ca. 1200-ca. 1500', *Trajecta* 10 (2001) nr. 3, pp. 209-224.
10. Coelen, Peter van der, (red.), *De Gouden Eeuw van Gelre. Kunst en cultuur in het oude hertogdom*, dl. 2: *Catalogus*, Geldern 2001. Verschenen bij de gelijknamige tent. te Kevelaer, Nijmegen, Museum Het Valkhof, Zuthpen, Stedelijk Museum, Roermond, Stedelijk Museum. Met bijdragen van P.A.M. Beliën, R.A.M.J. Dückers, M. Groothedde, G.E. Hartman, L. Jeurissen, A.M. Koldewey, G. Lemmens, Chr. te Strake.
11. Dael, Peter van, 'De Legenda aurea en de beeldende kunst', in: Marijke Carasso-Kok, Anneke B. Mulder-Bakker (red.), *Gouden Legendes. Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden*, Hilversum 1997, pp. 89-109.
12. Dael, Peter van, *Tot lering en verering: functies van kunst in de middeleeuwen*, Kampen 1997.
13. Dael, Peter van, *Kerstmis in de kunst*, *Heraut*-reeks 53, Nijmegen 1997.

14. Donk, Roos van der, 'Tendensen en ontwikkelingen in de middeleeuwse gebarentaal', *Simulacrum* 7 (1998) nr. 4, pp. 25-27.
15. Dunning, A.J., 'De kunst van het sterven', *Kunstschrift* 41 (1997) nr. 4, pp. 22-27.
16. Gelderblom, Arie-Jan, Harald Hendrix (red.), *De grenzen van het lichaam. Innerlijk en uiterlijk in de Renaissance*, Utrecht Renaissance Studies V, Amsterdam 1999.
17. Gerritsen, W.P., A.G. van Melle (red.), *Van Aiol tot Zwaansridder. Personages uit de middeleeuwse verhaalkunst en hun voortleven in literatuur, theater en beeldende kunst*, Nijmegen 1998. Tweede, herziene druk. Eerste druk uit 1993. Met bijdragen van H. Aertsen, A.A.M. Besamusca, F.P.C. Brandsma, Th.J.A. Broers, H. van Dijk, B.W.Th. Duijvestijn, D.R. Edel, L.J. Engels, B. Finet-van der Schaaf, W.P. Gerritsen, J.E. van Gijsen, J.B. van der Have, M.J. Heijkant, C. Hogetoorn, E.M.C. van Houts, L. Jongen, J. Koopmans, W.Th.J.M. Kuiper, M.J. Lens, A.G. van Melle, G.A. Postma, A. Quak, R.J. Resoort, F. van der Rhee, I. Spijker, R.D.H. Stufkens, R.E.V. Stuip, N.Th.J. Voorwinden, H. de Vries, P.W.M. Wackers, J.H. Winkelman en R.M.T. Zemel.
18. Goosen, Louis, 'De geest gezien - een iconografisch overzicht', *Speling: tijdschrift voor bezinning* 50 (1998) nr. 3, pp. 5-11.
19. Goosen, Louis, 'Kerstmis door de eeuwen heen', *School en godsdienst* 53 (1999) nr. 6-7, pp. 109-113.
20. Grasman, Edward, 'Het uiteenlopend lot van de vroegste Italiaanse en de Oudnederlandse schilderkunst', *Incontri* 12 (1997) nr. 2, pp. 71-79.
21. Haveman, Mariëtte, 'Hemelse goedheid', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 6, pp. 2-5.
22. Huizinga, Johan, *Herfsttij der middeleeuwen*, Eenentwintigste herziene druk, Amsterdam/Antwerpen 1997. Bezorging tekst en illustraties Anton van der Lem.
23. Jong, Jan L. de, Karl Enenkel, Jeanine de Landtsheer (red.), *Recreating Ancient History. Episodes from the Greek and Roman Past in the Arts and Literature of the Early Modern Period*, *Intersections. Yearbook for Early Modern Studies* 1, Leiden/Boston/Keulen 2001.
24. Jongh, E. de, 'Het Lam Gods', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 6, pp. 32-39.
25. Jongh, E. de, 'Drakendoder en zielenweger', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 6, pp. 28-33.
26. Klamt, Johann-Christian, 'Emotie en actie. Over kordate moeders in laatmiddeleeuwse voorstellingen van 'De Kindermoord van Bethlehem'', in: R.E.V. Stuip, C. Vellekoop (red.), *Emoties in de Middeleeuwen*, Utrechtse Bijdragen tot de Mediëvistiek 15, Hilversum 1998, pp. 199-213.
27. Klamt, Johann-Christian, 'The Trinity Triptych in Berlin: a product of the International Style', in: Victor M. Schmidt, Gert-Jan van der Sman, Marilena Vecchi, Jeanne van Waadenooijen (red.),

Italy and the Low Countries: artistic relations: the fifteenth century, Proceedings of the symposium held at Museum Catharijneconvent, Utrecht, 14 March 1994, Florence 1999, pp. 9-20.

28. Klamt, Johann-Christian, 'De demonen van het Pantheon: omgaan met een oude gebeurtenis', in: R.E.V. Stuip, C. Vellekoop (red.), Omgang met het verleden, Utrechtse Bijdragen tot de Mediëvistiek 18, Hilversum 2001, pp. 91-110.

29. Klerck, Bram de, 'De vrouw met de baard', Kunstschrift 43 (1999) nr. 6, pp. 18-19.

30. Koldewey, Jos, 'Het 'aldersoetste aensicht christi'. Christus' Ware Gelaat in veelvoud', Desipientia - zin & waan 7 (2000) nr. 2, pp. 14-19.

31. Koldewey, Jos, Matthijs Ilsink, 'Tentoonstellingsbijlage', in: Jos Koldewey, Paul Vandenbroeck, Bernard Vermet, Jheronimus Bosch. Alle schilderijen en tekeningen, Rotterdam/Amsterdam/Gent 2001, pp. 209-240.

32. Leeuwen, Jacoba van, 'Kan vrouwe Justitia zien? De paradox van de blinde gerechtigheid', Madoc 14 (2000) nr. 2, pp. 92-100.

33. Lehmann, Ann-Sophie, 'Het andere haar', Kunstschrift 41 (1997) nr. 2, pp. 32-39.

34. Lehmann, Ann-Sophie, 'Op de grens. Lichaamshaar in de kunst van de Renaissance', in: Arie-Jan Gelderblom, Harald Hendrix (red.), De grenzen van het lichaam. Innerlijk en uiterlijk in de Renaissance, Utrecht Renaissance Studies V, Amsterdam 1999, pp. 47-74.

35. Lehmann, Ann-Sophie, 'Het vliegende kwaad', Kunstschrift 44 (2000) nr. 6, pp. 34-38.

36. Lemmens, Gerard, Guido de Werd (tekst), Roland Mönig (red.), Miniaturen und Inkunabeln Museum Kurhaus Kleve, Kleve 1998.

37. Liebergen, L.C.B.M. van, (red.), Schuttersgilden en hun beschermheiligen, Uden 2000. Met bijdragen van Peter Nissen, Gerard Rooijackers en Wouter Prins. Uitgegeven n.a.v. de gelijknamige tent. in Uden, Museum voor Religieuze Kunst.

38. Linden, S. van der, De Heiligen, Amsterdam/Antwerpen 1999. De iconografische aantekeningen bij De Heiligen werden verzorgd door E. Scheepers en W. Weusten.

39. Loon-van de Moosdijk, Elly van, Annemarieke Willemsen, Klokken van wereldklasse: de collectie van het Nationaal Beiaardmuseum te Asten, Zutphen/Asten 1999. Uitgegeven t.g.v. de 70ste verjaardag van hoofdconservator André Lehr.

40. MacDonald, A.A., H.N.B. Ridderbos, R.M. Schlusemann (red.), The Broken Body. Passion Devotion in Late-Medieval Culture, Mediaevalia Groningana XXI, Groningen 1998.

41. Meyer, Eileen, 'De dood in de beeldende kunst. De verbeelding van de Vanitas', in: Etty Mulder, Hans Ester (red.), De schone verbeelding van de dood. Over verwerking en vormgeving van een levensprobleem, Nijmegen 1999, pp. 24-35.

42. Mulder, Etty, Hans Ester (red.), *De schone verbeelding van de dood. Over verwerking en vormgeving van een levensprobleem*, Nijmegen 1999.
43. Oosterwijk, Sophie, 'Kint ende kinne, man ende wijf. De plaats van het kind in de middeleeuwse kunst', *Madoc* 11 (1997) nr. 4, pp. 214-225.
44. Os, Henk van, (tekst), Thijs Tromp en Ineke Middag (red.), *Beeldenstorm. Close-ups van kunst uit Nederlandse musea*, Amsterdam 1997-. Tot op heden verschenen er vijf delen in deze serie.
45. Ploeg, Kees van der, 'Reno Basso, Reno Medio', in: Anna Maria d'Achille e.a. (red.), *Enciclopedia dell'arte medievale*, Rome 1998, pp. 914-933.
46. Poel, Peter te, *Ars sacra: een wandeling langs middeleeuwse religieuze kunst in het Bonnefantenmuseum*, s.l. 1997.
47. Reinink, W., J. Stumpel (red.), *Memory & Oblivion. Proceedings of the XXIXth International Congress of the History of Art held in Amsterdam, 1-7 September 1996*, Dordrecht 1999.
48. Ridderbos, Bernhard, 'The Man of Sorrows: Pictorial Images and Metaphorical Statements', in: A.A. MacDonald, H.N.B. Ridderbos, R.M. Schlusemann (red.), *The Broken Body. Passion Devotion in Late-Medieval Culture*, *Mediaevalia Groningana XXI*, Groningen 1998, pp. 143-182.
49. Rolf, R., e.a., *Kunst. Overlevering, verandering en vernieuwing. Een inleiding*, Objectendeel, Heerlen 1998. *Cursusboek Open Universiteit*. Met relevante bijdragen van Jan de Jong, Bram de Klerck, Raphael Rijntjes en Frits Scholten.
50. Rolf, R., e.a., *Kunst. Overlevering, verandering en vernieuwing. Een inleiding*, Essaydeel, Heerlen 1998. *Cursusboek Open Universiteit*.
51. Roos, Marjoke de, 'Hemel, hel en vagevuur. Gedenken in de late Middeleeuwen', *Spiegel historicael* 35 (2000) nr. 2, pp. 58-62.
52. Run, Anton van, 'Engelenkunde en engelenkunst', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 6, pp. 6-12.
53. Schmidt, Victor M., Gert-Jan van der Sman, Marilena Vecchi, Jeanne van Waadenooijen (red.), *Italy and the Low Countries: artistic relations: the fifteenth century*, Florence 1999. *Proceedings of the symposium held at Museum Catharijneconvent, Utrecht, 14 March 1994*.
54. Schmidt, Victor M., 'Northern artists and Italian art during the late middle ages', in: Victor M. Schmidt, Gert-Jan van der Sman, Marilena Vecchi, Jeanne van Waadenooijen (red.), *Italy and the Low Countries: artistic relations: the fifteenth century*, *Proceedings of the symposium held at Museum Catharijneconvent, Utrecht, 14 March 1994*, Florence 1999, pp. 21-38.
55. Schmidt, Victor M., 'Alexander de Grote als wonderbaarlijkke (lucht)veroveraar: Alexander in de beeldende kunst van de Middeleeuwen', *Lampas* 32 (1999) nr. 2, pp. 90-109.

56. Scholten, Frits, 'De blijde boodschapper', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 6, pp. 16-23.
57. Scholten, Frits, 'Vermeer en Michelangelo', *Kunstschrift* 45 (2001) nr. 3, pp. 50-51.
58. Smit, Hillie, 'Un si bello et onorato mistero', in: Victor M. Schmidt, Gert-Jan van der Sman, Marilena Vecchi, Jeanne van Waadenooijen (red.), *Italy and the Low Countries: artistic relations: the fifteenth century*, Proceedings of the symposium held at Museum Catharijneconvent, Utrecht, 14 March 1994, Florence 1999, pp. 69-78.
59. Stumpel, Jeroen, 'Over de vleugels', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 6, pp. 13-15.
60. Tummers, H.A., 'De figuur van Christus in de beeldende kunst', *Desipientia - zin & waan* 7 (2000) nr. 2, pp. 4-13.
61. Veelenturf, Kees, 'Wie is er bang voor het nieuwe millennium? Het 'profetische' in de kunst rond het jaar 1000', in: M. Barnard, A. van der Werff (red.), *Dit is het einde niet. Profetie met het oog op het jaar 2000*, Kampen 1998, pp. 65-89.
62. Willemsen, Annemarieke, 'Een middeleeuws kind', *Madoc* 11 (1997) nr. 4, pp. 195-203.
63. Winkel, Marieke de, 'Haken en ogen in middeleeuwse kledij', *Kunstschrift* 41 (1997) nr. 5, pp. 10-15.
64. Zimmerman, Kees W., (red.), *One leg in the grave. The Miracle of the Transplantation of the Black Leg by the saints Cosmas and Damian*, Maarssen 1998.

Bronnen en kunsttheorie

65. Eck, Caroline van, Marijke Spies, Toos Streng (red.), *Een kwestie van stijl: opvattingen over stijl in kunst en literatuur*, Amsterdamse Historische Reeks 34, Amsterdam 1997.

Beeldhouwkunst

66. Beek, Ineke van, 'Lieve Heer, en dit is Greetje' Kinderen op middeleeuwse grafmonumenten', *Madoc* 11 (1997) nr. 4, pp. 260-271.
67. Klinckaert, Jan W., *Beeldhouwkunst tot 1850*, De verzamelingen van het Centraal Museum Utrecht 3, Utrecht 1997.
68. Koomen, Arjan de, 'De eerste effigies', *Kunstschrift* 41 (1997) nr. 4, pp. 18-21.
69. Koomen, Arjan de, 'Lijkschouwingen', *Kunstschrift* 41 (1997) nr. 4, pp. 28-33.
70. Os, Henk van, 'Bewegende beelden', *Millennium* 13 (1999) nr. 2, pp. 137-140.
71. Scholten, Frits, 'In hout en steen gekapt', *Kunstschrift* 41 (1997) nr. 2, pp. 22-29.

72. Scholten, Frits, 'Stenen monumenten', in: R. Rolf e.a., *Kunst. Overlevering, verandering en vernieuwing. Een inleiding, Essaydeel*, Heerlen 1998, pp. 110-125.

73. Tummers, H.A., 'Europese grafbeelden als 'schone verbeelding van de dood'', in: Etty Mulder, Hans Ester (red.), *De schone verbeelding van de dood. Over verwerking en vormgeving van een levensprobleem*, Nijmegen 1999, pp. 5-23.

74. Tummers, H.A., 'Die Grabstätten und Grabmonumenten der Grafen und Herzöge von Geldern', in: J. Stinner, K.-H. Tekath (red.), *Gelre - Geldern - Gelderland. Geschichte und Kultur des Herzogtums Geldern. 1 Herzogtum Geldern*, Geldern 2001, pp. 55-64.

Schilderkunst

75. Aikema, Bernard, Beverly Louise Brown, 'Early Venetian Renaissance Painting and the Ars Nova of the Low Countries', in: Bernard Aikema, Beverly Louise Brown (red.), *Renaissance Venice and the North: Crosscurrents in the Time of Bellini, Dürer, and Titian*, s.l. Bompiani 1999, pp. 176-239.

76. Aikema, Bernard, "'Stravaganze e bizarie de chimere, de mostri, e d'animali" Over het beeld van Hieronymus Bosch in de Italiaanse kunst', *Desipientia - zin & waan* 8 (2001) nr. 2, pp. 48-57.

77. Aikema, Bernard, 'Hieronymus Bosch and Italy?' in: Jos Koldewey, Bernard Vermet en Barbera van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New Insights Into His Life and Work*, Rotterdam/Amsterdam/Gent 2001, pp. 25-32.

78. Aikema, Bernard, 'Incroci transalpini. Burkmaier, Lotto, Altdorfer e Giorgione', in: K. Bergdolt, G. Bonsanti (red.), *Opere e giorni. Studi su mille anni di arte europea dedicati a Max Seidel*, Venetië 2001, pp. 427-436.

79. Cuypers, Dani, 'Geschilderd haar: hoe netter hoe onechter', *Kunstschrift* 41 (1997) nr. 2, pp. 22-29.

80. Cuypers, Dani, Rembrandt Duits, 'Bladgoud op schilderijen: mythes en misvattingen', *Kunstschrift* 45 (2001) nr. 6, pp. 26-33.

81. Duits, Rembrandt, 'De mouw als statussymbool', *Kunstschrift* 41 (1997) nr. 5, pp. 20-25.

82. Duits, Rembrandt, 'Het raadsel van de puntmuts', *Kunstschrift* 41 (1997) nr. 5, pp. 39-41.

83. Duits, Rembrandt, *Gold brocade in renaissance painting: an iconography of riches*, dissertatie Utrecht (Universiteit Utrecht) 2001.

84. Faries, Molly, 'Some Thoughts on the Infrared Reflectography (IRR) Workshop Experience', *Record of the Art Museum Princeton University* 59 (2001) nr. 1-2, pp. 33-37.

85. Fucíková, Eliška, Derk H. van Wegen, *Imperial paintings from Prague*, Gent-Amsterdam 2001. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Maastricht, Bonnefantenmuseum.

86. Giltaij, Jeroen, Honderdvijftig jaar erbij en eraf: de collectie oude schilderkunst van het Museum Boijmans Van Beuningen Rotterdam 1849-1999, Rotterdam/Zutphen 2000.
87. Hecht, Peter, 'Zwerfkeien', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 3, pp. 7-8.
88. Hecht, Peter, 'Het onbekende voorbeeld. Op zoek naar de antieke schilderkunst', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 5, pp. 8-19.
89. Helmus, Liesbeth M., *Schilderkunst tot 1850*, 2 dl., De verzamelingen van het Centraal Museum Utrecht 5, Utrecht 1999.
90. Hermens, Erma, Annemiek Ouwekerk, Nicola Costaras (red.), *Looking through paintings*, Leids Kunsthistorisch Jaarboek 11, Baarn 1998.
91. Jongh, E. de, 'Een baard met een watergolf', *Kunstschrift* 41 (1997) nr. 2, pp. 30-31.
92. Kempers, Bram, 'Vriendschap in hogere kring', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 2, pp. 20-23.
93. Klerck, Bram de, 'Het geschilderde portret', in: R. Rolf e.a., *Kunst. Overlevering, verandering en vernieuwing. Een inleiding*, Essaydeel, Heerlen 1998, pp. 58-75.
94. Klerck, Bram de, 'Geschilderde altaarstukken', in: R. Rolf, e.a., *Kunst. Overlevering, verandering en vernieuwing. Een inleiding*, Essaydeel, Heerlen 1998, pp. 76-91.
95. Lehmann, Ann-Sophie, 'Dürers haar', *Kunstschrift* 41 (1997) nr. 3, pp. 7-8.
96. Lehmann, Ann-Sophie, 'Fluwelen fallussen', *Kunstschrift* 41 (1997) nr. 5, pp. 31-38.
97. Lehmann, Ann-Sophie, 'Vlees kleuren', *Kunstschrift* 42 (1998) nr. 5, pp. 10-21.
98. Lehmann, Ann-Sophie, 'Vriendelijke gebaren', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 2, pp. 10-19.
99. Lehmann, Ann-Sophie, 'De belichaming van het woord', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 6, pp. 20-27.
100. Martens, Maximiliaan P.J., A. Balis, R. Hoozee, P. van Haute (red.), *200 jaar verzamelen*, Collectieboek Museum voor Schone Kunsten Gent, Gent 2000.
101. Ploeg, Kees van der, R.-J. Grote (red.), m.m.v. Vera Kellner, *Muurschilderkunst in Nedersaksen, Bremen en Groningen. Vensters op het verleden*, 2 dl., München/Berlijn 2001. Ook verschenen in het Duits.
102. Sluijter, Eric Jan, 'Respectabele erotiek', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 5, pp. 22-27.
103. Stumpel, Jeroen, 'Water verven', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 6, pp. 6-7.
104. Wegen, Rik van, *Het 'gelijk' van de achterkant*, Maastricht 1999. Verschenen bij de

Bibliografie 2002

Nederlands onderzoek naar middeleeuwse beeldende kunst en kunstnijverheid van 1997 tot en met 2001

gelijknamige tent. in Maastricht, Bonnefantenmuseum. Naar aanleiding van een werkgroep aan de universiteit Groningen, onder leiding van Maximiliaan P.J. Martens.

105. Westerman, Jeroen, 'Colores optimi per totam aecclesiam'. De veelkleurigheid van het middeleeuwse kerkgebouw', *Madoc* 15 (2001) nr. 4, pp. 206-216.

106. Winkel, Marieke de, 'Hemelse kleren', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 6, pp. 24-27.

Boekverluchting

107. *Medieval Illuminated Manuscripts*, website-catalogus Koninklijke Bibliotheek (<http://www.kb.nl/kb/manuscripts/index.html>, Den Haag 2001).

108. Gumbert, J.P., 'Kleur in middeleeuwse handschriften', *Madoc* 15 (2001) nr. 4, pp. 217-225.

109. Meuwese, Martine, 'Effen ridders en kleurige bomen', *Madoc* 15 (2001) nr. 4, pp. 228-237.

110. Mulders, Esther, 'Omnia vincit amor. De antieke liefdesgod in de Middeleeuwen', *Madoc* 13 (1999) nr. 2, pp. 66-75.

Tekenkunst

111. Haverkamp Begemann, E., e.a., *The Robert Lehman Collection, vol. 7: Fifteenth to Eighteenth-Century European Drawings*. Central Europe, The Netherlands, France, England, New York/Princeton 1999.

112. Meijer, Bert W., Gert Jan van der Sman (red.), m.m.v. Laura Meijer en Hans van der Windt, *Da Leonardo a Mondrian: disegni del Museum Boijmans Van Beuningen*, Rotterdam, Italia e i Paesi Bassi 9, Florence 2000.

Prentkunst

113. Bleyerveld, Yvonne, 'Chaste, obedient and devout: Biblical women as patterns of female virtue in Netherlandish and German graphic art, ca. 1500-1750', *Simiolus* 28 (2000-2001) nr. 4, pp. 219-250.

Kunstnijverheid, algemeen

114. Os, Henk van, *The power of memory*, Gerson lecture 10, Baarn 1999.

115. Os, Henk van, (tekst), Thijs Tromp (red.), *De Weg naar de Hemel. Reliekverering in de Middeleeuwen*, Baarn 2000. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Amsterdam, Nieuwe Kerk en Utrecht, Museum Catharijneconvent. Met bijdragen van Karel R. van Kooij en Casper Staal. Ook verschenen in het Engels.

Kunstnijverheid, metaal

Bibliografie 2002

Nederlands onderzoek naar middeleeuwse beeldende kunst en kunstnijverheid van 1997 tot en met 2001

116. Bergh-Hoogterp, Louise E. van den, B. Dubbe, Edele en onedele metalen, De verzamelingen van het Centraal Museum Utrecht 4, Utrecht 1997.

117. Koldewey, Jos, 'Lifting the veil on pilgrim badges', in: J. Stopford (red.), Pilgrimage explored, Woodbridge/Rochester (NY) 1999, pp. 161-188.

118. Koldewey, Jos, 'Sankt Servatius-Schlüssel', in: Christoph Stiegemann, Matthias Wemhoff (red.), 799. Kunst und Kultur der Karolingerzeit. Karl der Grosse und Papst Leo III. in Paderborn, Paderborn/Mainz 1999, pp. 698-700.

119. Scholten, Frits, 'Heerlijke resten', Kunstschrift 43 (1999) nr. 6, pp. 14-17.

Kunstnijverheid, overig

120. Volken, Marquita, Serge Volken, 'Lopen op trippen. Het belang van het experiment', Westerheem 46 (1997) nr. 5, pp. 12-18.

Numismatiek

121. Beek, E.J.A. van, e.a. (red.), Encyclopedie van munten en bankbiljetten, Alphen aan de Rijn 1986-. Losbladig.

122. Grolle, J.J., 'Symbolen van identiteit op geld (II)', De Beeldenaar 24 (2000) nr. 2, pp. 56-62.

123. Grolle, J.J., 'Symbolen van identiteit op geld (III)', De Beeldenaar 24 (2000) nr. 3, pp. 116-121.

124. Luijt, Janjaap, (tekst), Arent Pol (eindred.), Goud, Leiden 2001. Uitgegeven bij de gelijknamige tent. in Leiden, Rijksmuseum het Koninklijk Penningkabinet.

Overig

125. Engen, Hildo van, 'Niet wit en niet zwart. Het kleurloze habijt van de derde orde van Sint-Franciscus', Madoc 15 (2001) nr. 4, pp. 300-304.

126. Os, Henk van, Thijs Tromp, 'News about skulls', Simulacrum 9 (2000) nr. 31, pp. 908-912.

127. Spiertz, Mathieu, Van Aartsbisschop tot Zonnelied, Nijmegen 1998.

BYZANTIUM, NABIJE OOSTEN, EGYPTE, OOST-EUROPA

Algemeen

128. Immerzeel, Mat, 'Coptic Art', in: N. van Doorn-Hander, K. Vogt (red.), *Between Desert and City: the Coptic Orthodox Church today*, Oslo 1997, pp. 275-288.
129. Immerzeel, Mat, 'Wonen in de woestijn', *Catalogus Kopten en Ethiopiërs. Tweeduizend jaar mystiek en christendom langs de Nijl*, Uden 1999, pp. 24-34. Tent.cat. Uden, Museum voor Religieuze Kunst.
130. Immerzeel, Mat, E. Zayat (red.), *Documentation and Conservation of Art in Syria. Papers of the Workshop held at Damascus University 16-19 September 1996*, CNWS Publications 88, Leiden 2000.
131. Immerzeel, Mat, 'Leiden's Egyptian Experience: The ENCCAP Project', in: Mat Immerzeel, E. Zayat (red.), *Documentation and Conservation of Art in Syria. Papers of the Workshop held at Damascus University 16-19 September 1996*, CNWS Publications 88, Leiden 2000, pp. 15-20.
132. Immerzeel, Mat, 'Documentation Methods. A Manual for the Registration and Description of Art Objects', in: Mat Immerzeel, E. Zayat (red.), *Documentation and Conservation of Art in Syria. Papers of the Workshop held at Damascus University 16-19 September 1996*, CNWS Publications 88, Leiden 2000, pp. 45-53.
133. Innemée, Karel C., Mat Immerzeel e.a. (red.), *Essays on Christian Art and Culture in the Middle East*, Leiden 1998. Gepubliceerd door Egyptian-Netherlands Cooperation for Coptic Art Preservation (ENCCAP) en Syrian-Netherlands Cooperation for the Study of Art in Syria (SYNCAS) van de Rijksuniversiteit Leiden.
134. Innemée, Karel C., 'Recent fieldwork in Wadi al-Natrun', *GRAFMA Newsletter 1 (1998) nr. 1*, pp. 15-19.
135. Innemée, Karel C., *Koptische kloosters: Gods levende doden*, Baarn 1999.
136. Innemée, Karel C., 'Recent fieldwork in Wadi al-Natrun', *GRAFMA Newsletter 2 (1999)*, pp. 35-36.
137. Innemée, Karel C., 'Deir al-Baramus, Excavations at the So-called Site of Moses the Black 1994-1999', *Bulletin de la Société d'Archéologie Copte 39 (2000) nr. 1*, pp. 123-135.
138. Innemée, Karel C., 'Deir al-Surian (Egypt), Conservation Work of Autumn 2000', *Hugoye. Journal of Syriac Studies 4 (2001) nr. 2*.
139. Moorsel, P.P.V. van, 'Some words about these Years of Plenty: Fieldwork and Publications on Coptic Art in 1992-1996', in: S. Emmel, M. Krause, S.G. Richter, S. Schaten (red.), *Ägypten und Nubien in spätantiker und christlicher Zeit. Akten des 6. Internationalen Koptologenkongresses Münster, 20.-26. Juli 1996, 2 dl., Sprachen und Kulturen des Orients 6*, Wiesbaden 1999, pp. 43-50.

140. Morsink, Simon G., (red.), *Uit het hart van Rusland: ikonen en miniaturen*, Zwolle 1999. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Utrecht, Museum het Catharijneconvent.

Schilderkunst

141. Drijvers, Han J.W., 'The image of Edessa in the Syriac tradition', in: Herbert L. Kessler, Gerhard Wolf (red.), *The Holy Face and the paradox of representation: papers from a colloquium held at the Biblioteca Hertziana, Rome, and the Villa Spelman, Florence, 1996, Bologna 1998*, pp. 13-31.

142. Immerzeel, Mat, 'Iconen in het Nabije Oosten', *Het Christelijk Oosten* 49 (1997) nr. 3-4, pp. 233-258.

143. Immerzeel, Mat, 'Iconen uit Syrië en Egypte', *Eikonikon* 56 (1998) pp. 3-12.

144. Immerzeel, M., K.C. Innemée, M. Mommers, 'Syrian Icons and Wall-Paintings', *Essays on Christian Art and Culture in the Middle East* 1 (1998) pp. 56-72.

145. Immerzeel, Mat, m.m.v. Antoine Touma, *Syrische iconen. Collectie Antoine Touma*, Gent 1998. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Rotterdam, Museum voor Volkenkunde.

146. Immerzeel, Mat, 'Wandschilderingen in Libanon', *Het Christelijk Oosten* 51 (1999) pp. 99-121.

147. Innemée, Karel C., P.P.V. van Moorsel, 'Brève Histoire de la 'Mission des Peintures Coptes'', *Les Coptes. Vingt siècles de civilisation chrétienne en Égypte, Dossiers d'Archéologie*, nr. 226, 1997, pp. 68-75..

148. Innemée, Karel C., P. Grossmann, K.D. Jenner, L. van Rompay, 'New Discoveries in the al-Adia church of Dayr as-Suryan in the Wadi al-Natrum', *Mitteilungen zur christlichen Archäologie* 4 (1998) nr. 1, pp. 79-103.

149. Innemée, Karel C., 'Recent discoveries of wall-paintings in Deir Al-Surian', *Hugoye. Journal of Syriac Studies* 1 (1998) nr. 2.

150. Innemée, Karel C., L. van Rompay, 'La présence des Syriens dans le Wadi-al-Natrum (Égypte). A propos des découvertes récentes de peintures et de textes muraux dans l'église de la Vierge du Couvent des Syriens', *Parole de l'Orient* 23 (1998) pp. 167-202.

151. Innemée, Karel C., 'The iconographical program of paintings in the church of al-Adra in Deir al-Sourian, some preliminary observations', in: M. Krause, S. Schaten (red.), *OEMENIA, Spätantike und Koptische Studien. Peter Grossmann zum 65. Geburtstag, Sprachen und Kulturen des Christlichen Orients* 3, Wiesbaden 1998, pp. 143-153.

152. Innemée, Karel C., 'The Chapel of Saint Elijah near Ma'arrat Saydnaya and its Mural Paintings', *Essays on Christian Art and Culture in the Middle East* 1 (1998) nr. 1, pp. 73-82.

153. Innemée, Karel C., L. van Rompay, E. Sobczynski, 'Deir al-Surian (Egypt): its wall-paintings, wall-texts and manuscripts', *Hugoye. Journal of Syriac Studies* 2 (1999) nr. 2.
154. Innemée, Karel C., 'The Identity of Deir al-Baramus', *Journal of Egyptian Archaeology* 15 (1999), pp. 41-43.
155. Innemée, Karel C., 'New discoveries at Deir al-Sourian, Wadi al-Natrun', in: S. Schaten, (red.), *Ägypten und Nubien in Spätantiken und christlicher Zeit, Sprachen und Kulturen des Orients* 6, Wiesbaden 1999, pp. 213-223.
156. Innemée, Karel C., 'The Chapel of the Prophet Elijah near Ma'arrat Saydnaya (Syria) and its Mural Paintings', *Al-Masaq. Islam and the Medieval Mediterranean* 12 (2000) pp. 69-97.
157. Innemée, Karel C., 'Topographical Elements in Floor Mosaics in Syria and Jordan', *Essays on Christian Art and Culture in the Middle East* 3 (2000) nr. 1, pp. 20-29.
158. Innemée, Karel C., L. van Rompay, 'Deir al-Surian (Egypt), New Discoveries of January 2000', *Hugoye. Journal of Syriac Studies* 3 (2000) nr. 2.
159. Loon, Gertrud J.M. van, *The gate of heaven: wall paintings with Old Testament scenes in the altar room and the _H-urus of Coptic churches*, dissertatie Leiden (Rijksuniversiteit) 1999.
160. Moorsel, P.P.V. van, 'Les Coptes et leur iconographie monastique. Un autre regard', *Les Coptes. Vingt siecles de civilisation chrétienne en Egypte*, 1997, pp. 82-85. (Dossiers d'Archéologie, nr. 226).
161. Moorsel, P.P.V. van, 'A different Melchisedech? Some Iconographical Remarks', in: M. Krause, S. Schaten (red.), *OEMENIA. Spätantike und koptologische Studien Peter Grossmann zum 65. Geburtstag, Sprachen und Kulturen des Christlichen Orients* 3, Wiesbaden 1998, pp. 329-342.
162. Moorsel, P.P.V. van, *Called to Egypt. Collected Studies on Painting in Christian Egypt*, Leiden 2000. Een posthuum verschenen bundel van eerder gepubliceerde artikelen.
163. Moorsel, P.P.V. van, 'The Medieval Iconography of the Monastery of St. Paul as Compared with the Iconography of St. Anthony's Monastery', in: P.P.V. van Moorsel, *Called to Egypt. Collected Studies on Painting in Christian Egypt*, Leiden 2000, pp. 41-62.
164. Moorsel, P.P.V. van, 'Eighteen Years of Research on Coptic Wall-Painting', *Bulletin of Saint Shenouda the Archimandrite Coptic Society* 6 (2000). Aangekondigd in *Called to Egypt*.
165. Moorsel, P.P.V. van, *Les peintures du Monastère de Saint-Paul près de la Mer Rouge, La peinture murale chez les Coptes IV*, Cairo 2001. Met bijdragen van P. Grossmann en P.-H. Laferriere. Met medewerking van K. Innemée, K. Crena de Iongh, A. Lecler en J. Rijniere. Aangekondigd in *Called to Egypt*.
166. Rompay, Lucas van, 'Art in Syria: A World to Explore', in: Mat Immerzeel, E. Zayat (red.), *Documentation and Conservation of Art in Syria. Papers of the Workshop held at Damascus*

Bibliografie 2002

Nederlands onderzoek naar middeleeuwse beeldende kunst en kunstnijverheid van 1997 tot en met 2001

University 16-19 September 1996, Leiden 2000, pp. 3-7.

167. Spatharakis, Ioannis, Byzantine wall paintings in Rethymnon, Rethymnon 1998.

168. Spatharakis, Ioannis, Byzantine wall paintings of Crete. Rethymnon Province, vol. 1, Londen 1999.

169. Spatharakis, Ioannis, 'A dove whispers in the ear of the evangelist', Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik 49 (1999) pp. 267-288.

170. Spatharakis, Ioannis, Dated Byzantine wall paintings of Crete, Leiden 2001.

171. Vries-van der Velden, E. de, "'Bezielde schilderkunst": Michael Psellos (1018-ca. 1080/90) en de religieuze kunst van zijn tijd', Het Christelijk Oosten 49 (1997) nr. 3-4, p. 201.

Boekverluchting

172. Spatharakis, Ioannis, 'Early Christian Illustrated Gospel Books from the East', in: J. den Boeft (red.), The Impact of Scripture in Early Christianity, Leiden/Boston/Keulen 1999, pp. 102-121. Supplements to Vigiliae Christianae, XLIV.

ITALIË Algemeen

173. Aikema, Bernard, Beverly Louise Brown, 'Il Rinascimento a Venezia: lo sguardo dal Nord', *Arte e Dossier* 148 (1999), pp. 8-14.

174. Jong, J.L. de, 'Three Italian Sacrifices: Lorenzo Ghiberti, Andrea del Sarto, Michelangelo Merisi da Caravaggio', in: E. Noort, E. Tichelaar (red.), *The Sacrifice of Isaac, The Aqedah (Genesis 22) and its Interpretations, Themes in Biblical Narrative*, vol IV, Leiden-Boston-Keulen 2001, pp. 152-165.

175. Klerck, Bram de, 'Zien en geloven. Voorstellingen als devotieel hulpmiddel in het Noord-Italië van omstreeks 1500', *Desipientia - zin & waan* 7 (2000) nr. 2, pp. 20-25.

176. Os, Henk van, 'Arte e liturgia nel Medio Evo', *Kunstchronik* 51 (1998) nr. 6, pp. 265-271.

177. Os, Henk van, 'Introduction', in: Andres Ladis, Shelley E. Zuraw (red.), *Visions of Holiness: Art and Devotion in Renaissance Italy*, Athens (Georgia) 2001, p. 12.

178. Ploeg, Kees van der, 'Form as function, function as form: some recent trends in the study of Italian art and architecture of the Middle Ages and the Renaissance', *Mededelingen van het Nederlands Instituut te Rome* LV (1996), pp. 1-17. Verschenen in 1997.

179. Ploeg, Kees van der, 'Convegno internazionale 'Arte e Liturgia nel Medioevo', Roma 28-30 settembre 1997', *Incontri* (1998) nr. 2, pp. 108-110.

Bronnen en kunsttheorie

180. Bruijn, Jolanda de, 'Alberti als kleurentheoreticus', *Simulacrum* 7 (1997) nr. 1, pp. 5-9.

181. Carasso-Kok, Marijke, 'Een goed geordend verhaal. Jacobus de Voragine en de Legenda Aurea', in: Marijke Carasso-Kok, Anneke B. Mulder-Bakker (red.), *Gouden Legendes. Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden*, Hilversum 1997, pp. 27-48.

182. Jong, Jan L. de, 'Giorgio Vasari's low esteem of the succesful painter Bernardino Pintoricchio', *Kunstlicht* 21 (2000) nr. 3-4, pp. 6-10.

183. Klerck, Bram de, 'Giotto was geen herdersjongen', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 1, pp. 50-51.

184. Schmidt, Victor M., 'Petrarca en het portret van de 'levende Ambrosius'', in: Zweder von Martels, Piet Steenbakkens, Arjo Vanderjagt (red.), *Limae labor et mora*, Leende 2000, pp. 1-7.

185. Veen, Henk Th. van, *Giorgio Vasari. De levens van de grootste schilders, beeldhouwers en architecten*, Amsterdam-Antwerpen 1998. Voor het eerst verschenen in 1990.

186. Zwijnenberg, Robert, *The writings and drawings of Leonardo da Vinci: order and chaos in early modern thought*, Cambridge 1999. Vertaling van *Denken op papier: de manuscripten van Leonardo da Vinci*. Proefschrift Universiteit van Amsterdam 1995.

187. Zwijnenberg, Robert, *Het gereflecteerde lichaam*, Maastricht 2000. Inaugurele rede Universiteit Maastricht.

Kunst en maatschappij

188. Block, Rhea, 'Frans I en Italië', *Desipientia - zin & waan* 7 (2000) nr. 1, pp. 30-38.

189. Heideman, J.E.L., 'Rivaliteit tussen drie broers en een weduwe: Zestiende-eeuwse weldoeners in Santa Maria in Aracoeli in Rome', *Incontri* 13 (1998) pp. 31-40.

190. Kempers, Bram, *Kunst macht en mecenaat: het beroep van schilder in sociale verhoudingen 1250-1600*, Amsterdam 1999. 5e druk (1e druk in 1987).

191. Kempers, Bram, 'Julius inter laudem et vituperationem. Ein Papst unter gegensätzlichen Gesichtspunkten betrachtet', in: *Hochrenaissance im Vatikan. Kunst und Kultur im Rom der Päpste, Ostfildern-Ruit 1999*, pp. 15-29. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Bonn, Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik Deutschland.

192. Lipmann, Norie, 'Het mecenaat aan de vooravond van de Renaissance. De familie Alberti in het Trecento-Florence: het koor van de Santa Croce en het oratorium van de heilige Catharina te Antella', *Kunstlicht* 20 (1999) nr. 1, pp. 2-7.

Beeldhouwkunst

193. Chavannes-Mazel, Claudine A., 'De vergulde paarden van San Marco', *Kunstschrift* 45 (2001) nr. 6, pp. 12-13.

194. Geuns, Anne van, 'Michelangelo en de tragedie van de Juliestombe', *Simulacrum* 10 (2001) nr. 2, pp. 1032-1033.

195. Grasman, Edward, 'De Bronzen Leeuw van Marcus', *Kunstlicht* 21 (2000) nr. 3-4, pp. 46-50.

196. Koomen, A.R. de, *Een beeld van de Renaissance. De reputatiegeschiedenis van de Heilige Joris van Donatello*, dissertatie Utrecht (Universiteit Utrecht) 2000.

197. Scholten, Frits, 'Roomse schoonmaak. Nederlandse paus in opgefrist praalgraf', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 4, p. 8.

Schilderkunst

198. Aikema, Bernard, *De Heilige Hieronymus in het Studeervertrek, of: Hoe Vlaams is Antonello da Messina*, Nijmeegse Kunsthistorische Cahiers 4, Nijmegen 2000. Inaugurele rede KULeuven.

199. Aikema, Bernard, 'Lorenzo Lotto: viaggi, committenze e vicende domenicane', *Venezia Cinquecento* 10 (2001) nr. 19, pp. 133-152.

200. Asperen de Boer, J.R.J. van, 'Scientific examination of early Italian paintings in the Netherlands, an historical overview', in: Tonnie Bakkenist, René Hoppenbrouwers (red.), *Early Italian Paintings. Techniques and Analysis*, Symposium, Maastricht, 9-10 October 1996, Maastricht 1997, pp. 7-10.
201. Bakkenist, Tonnie, René Hoppenbrouwers, Hélène Dubois (red.), *Early Italian Paintings. Techniques and Analysis*. Symposium, Maastricht, 9-10 October 1996, Maastricht 1997.
202. Bax, Frederike, 'De Legenda Aurea. Wonderverhalen over de heilige Nicolaas', *Simulacrum* 7 (1997) nr. 1, pp. 24-26.
203. Boon, Jaap J., Sophie L. Peulve, Oscar F. van den Brink, Marc C. Duursma, David Rainford, 'Molecular aspects of mobile and stationary phases in ageing tempera and oil paint films', in: Tonnie Bakkenist, René Hoppenbrouwers, Hélène Dubois (red.), *Early Italian Paintings. Techniques and Analysis*. Symposium, Maastricht, 9-10 October 1996, Maastricht 1997, pp. 35-56.
204. Boschloo, Anton W.A., 'De fresco's van Pontormo in San Lorenzo', *Kunstlicht* 21 (2000) nr. 3-4, p. 36.
205. Boschloo, Anton W.A., 'Perceptions of the Status of Painting: The Self-Portrait in the Art of the Italian Renaissance', in: Karl Enekel, Betsy de Jong-Crane, Peter Liebrechts (red.), *Modelling the Individual. Biography and Portrait in the Renaissance*, Amsterdam-Atlanta 1998, pp. 51-74.
206. Dubois, Hélène, m.m.v. Arie Wallert, 'A late fifteenth century Italian T  chlein', *Zeitschrift für Kunsttechnologie und Konservierung* 11 (1997), nr. 2, pp. 228-237.
207. Duits, R.A.D., 'Giotto. De oudste merknaam', *Kunst en Wetenschap* (1997), pp. 9-10.
208. Duits, R.A.D., 'Figured Riches. The Value of Gold Brocades in Fifteenth-Century Florentine Painting', *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes* 62 (1999), pp. 61-103.
209. Dullaart, Jephta, 'De Vlaamse beeldtaal in de Florentijnse schilderkunst uit de vijftiende eeuw', *Simulacrum* 10 (2001) nr. 34, pp. 1012-1015.
210. Eikema Hommes, Margriet van, 'Discoloration or chiaroscuro? An interpretation of the dark areas in Raphael's Transfiguration of Christ', *Simiolus* 28 (2000-2001) nr. 1-2, pp. 4-43.
211. Isra  ls, Machteld, 'New Documents for Sassetta and Sano di Pietro at the Porta Romana, Siena', *Burlington Magazine* 140 (1998), pp. 436-444.
212. Isra  ls, Machteld, 'Sassetta's Arte della Lana altar-piece and the cult of Corpus Domini in Siena', *Burlington Magazine* 143 (2001), pp. 532-543.
213. Jong, J.L. de, 'Il pittore a le volte e puro poeta', *Cupid and Psyche in Italian Renaissance Painting*, in: M. Zimmerman-de-Graaf, V. Hunink, Th.D. McCreight, D. van Mal-Maeder, S. Payanotakis, B. Wesseling, V. Schmidt (red.), *Aspects of Apuleius' Golden Ass II, Cupid and Psyche*, Groningen 1998, pp. 189-215.

214. Jong, J.L. de, 'Het probleem van de wand: frescoschilderkunst in Italië', in: R. Rolf e.a., *Kunst. Overlevering, verandering en vernieuwing. Een inleiding*, Essaydeel, Heerlen 1998, pp. 45-57.
215. Jong, J.L. de, 'Op audiëntie bij de Paus. De schilderijen in de aula van Constantijn in het Vaticaanse paleis', *Meander* (1998) nr. 14-15, pp. 14-21.
216. Jong, J.L. de, 'Portraits of Condottieri', in: Karl Enekel, Betsy de Jong-Crane, Peter Liebrechts (red.), *Modelling the Individual. Biography and Portrait in the Renaissance*, *Studies in Literature* 23, Amsterdam-Atlanta 1998, pp. 75-91.
217. Jong, J.L. de, 'Saints, Surgery and Salvation', in: Kees W. Zimmerman (red.), *One Leg in the Grave. The Miracle of the Transplantation of the Black Leg by the Saints Cosmas and Damian*, Maarssen 1998, pp. 29-42.
218. Jong, Jan L. de, 'Universals and Particulars. History Painting in the 'Sala del Costantino' in the Vatican Palace', *Recreating Ancient History. Episodes from the Greek and Roman Past in the Arts and Literature of the Early Modern Period, Intersections. Yearbook for Early Modern Studies* 1, Leiden/Boston/Keulen 2001, pp. 27-56.
219. Kempers, Bram, 'De historische verbeelding van Rafaël', *Spiegel historiael* 35 (2000) nr. 3-4, pp. 146-153.
220. Kempers, Bram, 'Rafaël schildert Michelangelo als Mozes', *Kunstlicht* 21 (2000) nr. 3-4, pp. 22.
221. Klerck, Bram de, 'De barensnood van de maagd', *Kunstschrift* 42 (1998) nr. 5, p. 3.
222. Klerck, Bram de, 'Lorenzo Lotto, tussen symboliek en werkelijkheid', *Kunstschrift* 42 (1998) nr. 4, p. 3.
223. Klerck, Bram de, 'Ginevra, Lisa en Leonardo', *Kunstschrift* 42 (1998) nr. 6, p. 3.
224. Klerck, Bram de, 'Botticelli's nieuwe lente', *Kunstschrift* 42 (1998) nr. 3, p. 3.
225. Klerck, Bram de, 'Bulten in het fresco', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 5, p. 3.
226. Klerck, Bram de, 'Een Italiaan in Nederland', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 2, p. 3.
227. Klerck, Bram de, 'Courtisanes of kuise dames?' *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 2, p. 51.
228. Klerck, Bram de, 'Voer voor heremieten', *Kunstschrift* 45 (2001) nr. 3, pp. 38-43.
229. Klerck, Bram de, 'De lange schaduw van Masaccio', *Kunstschrift* 45 (2001) nr. 6, p. 49.
230. Kwakkelstein, Michael W., 'The Use of Sculptural Models by Italian Renaissance Painters: Leonardo da Vinci's Madonna of the Rocks Reconsidered in Light of his Working Procedures',

Gazette des Beaux-Arts 141 (1999) nr. 1563, pp. 181-198.

231. Meijer, Bert W., 'Sull"Ecce Homo' di Tiziano ed una versione di Lambert Sustris', in: K. Bergdolt, G. Bonsanti (red.), *Opere e giorni. Studi su mille anni di arte europea dedicati a Max Seidel*, Venetië 2001, pp. 533-536.

232. Panders, Janneke, 'Some examples of fifteenth century Sienese underdrawing', in: Peter van den Brink, Liebesth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997, pp. 163-170.

233. Panders, Janneke, *The Underdrawing of Giovanni di Paolo; Characteristics and Development*, dissertatie Rijksuniversiteit Groningen 1997.

234. Ploeg, Kees van der, 'Gotische architectuur en het ontstaan van het Siënese polyptiek', *Millennium* 12 (1998), pp. 99-126.

235. Schmidt, Victor M., 'Die Funktionen der Tafelbilder mit der thronenden Madonna in der Malerei des Duecento', *Mededelingen van het Nederlands Instituut te Rome* 55 (1996), pp. 44-82. Verschenen in 1997.

236. Schmidt, Victor M., 'Bemerkungen zu zwei toskanischen Tafelbildern der Renaissance im Stadel', *Stadel-Jahrbuch* 16 (1997), pp. 201-226. Verschenen in 1998.

237. Schmidt, Victor M., 'Duccio's Madonna of the Franciscans: a new perspective on its iconography and function', *College Art Association of America, 86th annual conference*, Toronto, February 25-28, New York 1998, pp. 184-185.

238. Schmidt, Victor M., 'Dittico portabile', in: L. Cavazinni, (red.), *Il fratello di Masaccio: Giovanni di Ser Giovanni detto Lo Scheggia*, Florence 1999, pp. 70-71.

239. Schmidt, Victor M., 'In de schaduw van Masaccio', *Kunstlicht* 21 (2000) nr. 3-4, pp. 51.

240. Schmidt, Victor M., 'La 'Madonna dei francescani' di Duccio: forma, contenuti, funzione', *Prospettiva* 97 (2000), pp. 30-44.

241. Schmidt, Victor M., 'A ducquesque fragment of the Coronation of the Virgin', *Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts* (2000) nr. 90-91, pp. 39-52.

242. Schmidt, Victor M., 'Antonello da Messina, 'pictor non humanus'', *Meander* (2000) nr. 18, pp. 10-18.

243. Schmidt, Victor M., 'Puccio di Simone, De Kroning van Maria', in: Maximiliaan P.J. Martens, A. Balis, R. Hoozee, P. van Haute (red.), *200 jaar verzamelen, Collectieboek Museum voor Schone Kunsten Gent*, Gent 2000, pp. 27-29.

244. Schmidt, Victor M., 'Een nieuwe toeschrijving aan de Florentijnse schilder Biagio d'Antonio', in: Maximiliaan P.J. Martens, A. Balis, R. Hoozee, P. van Haute (red.), *200 jaar verzamelen*,

Collectieboek Museum voor Schone Kunsten Gent, Gent 2000, pp. 30-32.

244A. Schmidt, Victor M., 'De oprolbaarheid van de hemel', *Feit & fictie* 5 (2000-2001), pp. 17-28.

245. Schmidt, Victor M., 'Painting and Individual Devotion in Late Medieval Italy: The Case of Saint Catherine of Alexandria', in: Andres Ladis, Shelley E. Zuraw (red.), *Visions of Holiness: Art and Devotion in Renaissance Italy*, Athens (Georgia) 2001, pp. 21-36.

246. Schmidt, Victor M., 'Duccio di Buoninsegna', *Allgemeines Künstler-Lexikon* (Saur), XXX, München-Leipzig 2001, pp. 153-157.

247. Schmidt, Victor M., 'De schilder zelf: Girolamo di Giovanni', *Meander* (2001) nr. 20, pp. 10-13.

248. Sman, Gert Jan van der, 'New Light on Perino del Vaga's 'Deposition' for S. Maria sopra Minerva in Rome', *Burlington Magazine* 141 (1999), pp. 164-168.

248A. Vries, Anneke de, Lizet Klaassen, *Sterfbed van een heilige heremiet. Een vijftiende-eeuws predellapaneeltje uit Florence. Restauratie en onderzoek (Uitgelicht 4)*, Maastricht 1999.

248B. Vries, Anneke de, 'Two copies after Starnina's lost frescoes in Santa Maria del Carmine', *Mitteilungen des Kunsthistorischen Institutes in Florenz* 43 (1999), pp. 189-199. Verschenen in 2000.

249. Wallert, Arie, Y. Szafran, 'The Technical Examination of the Ordination of St. Stephen by Vittore Carpaccio: Colours and Colour Notations', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *Le dessin sous-jacent et la technologie dans la peinture. Colloque XI, 14-16 septembre 1995*, Louvain-la-neuve 1997, pp. 161-168.

250. Wallert, Arie, 'Pigments and organic colorants: Two case studies', in: Tonnie Bakkenist, René Hoppenbrouwers, Hélène Dubois (red.), *Early Italian Paintings. Techniques and Analysis, Symposium, Maastricht, 9-10 October 1996*, Maastricht 1997, pp. 73-78.

251. Wallert, Arie, Carlo van Oosterhout, *Van tempera naar olieverf: veranderingen in de Venetiaanse schilderkunst, 1460-1560*, Amsterdam 1998. Ook in het Engels.

251A. Zwijnenberg, Robert, 'Ogni pittore dipinge sè: over Leonardo da Vinci's Johannes de Doper', *Feit & fictie* 4 (1999-2000), pp. 93-109.

Boekverluchting

252. Roest, Bert, 'A Meditative Spectacle: Christ's Bodily Passion in the 'Satirica Ystoria'', in: A.A. MacDonald, H.N.B. Ridderbos, R.M. Schlusemann (red.), *The Broken Body. Passion Devotion in Late-Medieval Culture*, *Mediaevalia Groningana XXI*, Groningen 1998, pp. 31-54.

Tekenkunst

253. Klerck, Bram de, 'Kleurrijke instructies. De praktische schoonheid van de schets', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 6, pp. 48-49.

254. Hendrikse, Elwin, 'Anoniem Italiaans, 'Studie voor de heilige Andreas met opdrachtgevers', circa 1550', in: Nelke Bartelings, Bram de Klerck, Eric Jan Sluijter (red.), *Uit het Leidse Prentenkabinet. Over tekeningen, prenten en foto's, bij het afscheid van Anton Boschloo*, Leiden 2001, pp. 28-30.

255. Jong, J.L. de, '1530: Getekend, gegraveerd en geschilderd. Een ekphrasis van Lucianus bij Rosso Fiorentino, Jacob Binck en Correggio', *Desipientia - zin & waan* 6 (1999) nr. 1, pp. 4-10.

256. Kwakkelstein, Michael W., 'Two Weimar drawings rediscovered', *Achademia Leonardi Vinci* 10 (1997), pp. 197-198.

257. Kwakkelstein, Michael W., 'Verrocchio's drawings of infants at the Louvre: sources and influence', *Kunstlicht* 21 (2000) nr. 3-4, p. 31.

258. Kwakkelstein, Michael W., 'Tekenen naar beelden en spierpoppen in de werkplaats van Leonardo da Vinci', *Desipientia - zin & waan* 7 (2000) nr. 1, pp. 4-11.

259. Kwakkelstein, Michael W., 'Filippino Lippi en Sandro Botticelli, 'fragmenten van een studieblad', circa 1472', in: Nelke Bartelings, Bram de Klerck, Eric Jan Sluijter (red.), *Uit het Leidse Prentenkabinet. Over tekeningen, prenten en foto's, bij het afscheid van Anton Boschloo*, Leiden 2001, pp. 15-18.

260. Tuyll van Serooskerken, Carel van, *The Italian Drawings of the Fifteenth and Sixteenth Centuries in the Teyler Museum*, Doornspijk 2000. Bestandscatalogus Teylers Museum, Haarlem.

261. Tuyll van Serooskerken, C. van, *De eeuw van Michelangelo. Italiaanse tekeningen uit de collectie van Teylers Museum*, Haarlem 2000. Tent.cat. Haarlem, Teylers Museum.

Prentkunst

262. Aikema, Bernard, 'Nicolò Boldrini naar Titiaan, 'Karikatuur van de Laokoön', ca. 1540-45', in: Nelke Bartelings, Bram de Klerck, Eric Jan Sluijter (red.), *Uit het Leidse Prentenkabinet. Over tekeningen, prenten en foto's, bij het afscheid van Anton Boschloo*, Leiden 2001, pp. 25-27.

263. Boschloo, A.W.A., N. Bartelings (red.), *Italiaanse prentkunst van de zestiende eeuw uit de collectie van het Prentenkabinet Leiden*, Leiden 1999. Met een bijdrage van Frans Laurentius. Catalogusteksten door Philip Bento da Silva, Michelle van Geel, Manon Habekotte, Bert Heemskerk, Susanne Melis, Nancy Mettes, Hilde Post, Johannes Roos, Paulette Snelders, Kenji Stamet, Elvira Thevissen, Alice Wijnen en Christian Zuidema.

264. Kwakkelstein, Michael W., 'Botticelli, Leonardo and a Morris Dance', *Print Quarterly* 15 (1998) nr. 1, pp. 3-14.

Kunstnijverheid, metaalwerk

265. Koldeweij, Jos, 'Insegna con le immagini di san Pietro e san Paolo; Insegna con l'immagine di San Pietro; Insegna con le immagini di san Pietro e san Paolo con la Vera Icona (Veronica); Insegna con le chiavi di san Pietro, la tiara e la Vera Icona (Veronica); Insegna con le chiavi di san Pietro, e la spada di san Paolo; Insegna con i santi Pietro e Paolo e santa Veronica con il sudario; Insegna con la Vera Icona (Veronica); Insegna di santa Maria Rotonda (Pantheon)', in: Mario d'Onofrio (red.), Romei e Giubilei. Il pellegrinaggio medievale alla tomba di San Pietro (350-1350), Rome/Milaan 1999, pp. 338, 340-342, 345-347, 355-357, 359-361, 364-365.

Kunstnijverheid, overig

266. Löwensteyn, Machteld, 'Uit de slaapkamers van de renaissance. Ceremoniële bruidskisten uit de 15e eeuw', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 3, pp. 5-10.

267. Winkel, Marieke de, 'Een jurk in de kleur van de zon', *Kunstschrift* 45 (2001) nr. 6, pp. 14-17.

Numismatiek

268. Beek, Bert van, 'Groot, goud en de Italiaanse muntmeesters in Brabant en Vlaanderen', *De Beeldenaar* 23 (1999) nr. 5, pp. 201-205.

269. Koning, Hans de, 'Ben ik in beeld? Portretpenningen uit de Italiaanse Renaissance', *De Beeldenaar* 23 (1999) nr. 1, pp. 26-30.

270. Scholten, Frits, Carolien Voigtman, *Ben ik in beeld?: penningen uit de Italiaanse Renaissance*, Leiden 1998. Uitgegeven bij de gelijknamige tent. in Leiden, Rijksmuseum Het Koninklijk Penningkabinet.

Overig

271. Blaauw, Sible de, 'Das Hochaltarretabel in Rom bis 1500: Das Altarbild als Kategorie der liturgischen Anlage', *Mededelingen van het Nederlands Instituut te Rome LV* (1996), pp. 83-110. Verschenen in 1997.

272. Blaauw, Sible de, 'Jerusalem in Rome and the Cult of the Cross', in: R. Colella e.a., *Pratum Romanum: Richard Krautheimer zum 100. Geburtstag*, Wiesbaden 1997, pp. 55-73.

273. Blaauw, Sible de, 'Private tomb and public altar: The origins of the 'Mausoleum choir' in Rome', in: W. Reinink, J. Stumpel (red.), *Memory & Oblivion: Proceedings of the XXIXth International Congress of the History of Art held in Amsterdam, 1-7 september 1996*, Dordrecht 1999, pp. 475-482.

274. Blaauw, Sible de, 'Grabmäler statt Liturgie? Das Presbyterium von Santi Apostoli in Rom als private Grablege 1474-1571', in: W. Maier, W. Schmid, V.M. Schwarz (red.), *Grabmäler: Tendenzen der Forschung an Beispielen aus Mittelalter und fruherer Neuzeit*, Berlin 2000, pp. 179-199.

Bibliografie 2002

Nederlands onderzoek naar middeleeuwse beeldende kunst en kunstnijverheid van 1997 tot en met 2001

275. Blaauw, Sible de, 'Following the crosses: The processional cross and the typology of processions in medieval Rome', in: P. Post e.a. (red.), *Christian feast and festival: The dynamics of Western liturgy and culture*, *Liturgia condenda* 12, Tilburg 2001, pp. 319-344.

276. Blaauw, Sible de, 'L'altare nelle chiese di Roma come centro di culto e della committenza papale', *Roma nell'alto Medioevo*, 27 aprile-1 maggio 2000, *SSCIAM* 48, Spoleto 2001, pp. 969-990.

277. Jong, J.L. de, 'Het Capitoel in 1550', *Amore Romae. Bulletin voor de vrienden van het Nederlands Instituut in Rome* (1998) nr. 1, pp. 5-11.

NEDERLANDEN

Algemeen

278. Anrooij, Wim van (red.), *De Haarlemse gravenportretten. Hollandse geschiedenis in woord en beeld*, Hilversum 1997. Met bijdragen van Truus van Bueren, Reindert Falkenburg, Jan de Jong en Marijke Mooijaart.
279. Anrooij, Wim van, *Helden van weleer: de Negen Besten in de Nederlanden (1300-1700)*, Amsterdam 1997.
280. Bakker, F.J., R.W.M. van Schaik, 'Bedevaarten en heiligenverering in Groningen', *Groninger Kerken* 15 (1998) nr. 1, pp. 5-18.
281. Blaauw, Sible de, 'Architettura e arte religiosa nei Paesi Bassi settentrionali: il caso delle catedrali di Haarlem', in: L. Vaccaro (red.), *Storia religiosa di Belgio, Olanda e Lussemburgo*, Europa ricerche 6, Milaan/Gazzada 2000, pp. 385-412.
282. Bleyerveld, Yvonne, *Hoe bedriechlijk dat die vrouwen zijn: vrouwenlisten in de beeldende kunst van de veertiende eeuw tot ca. 1650, met nadruk op de Nederlanden*, dissertatie Amsterdam (Vrije Universiteit) 1999.
283. Bleyerveld, Yvonne, 'Tevreden met een luttel' *Opvattingen over vrouwelijke matigheid en gulzigheid (1500-1700)*', in: Barbara Henkes e.a., *Voeden en Opvoeden, Jaarboek voor vrouwengeschiedenis* 19, Amsterdam 1999, pp. 51-72.
284. Bleyerveld, Yvonne, *Hoe bedriechlijk dat die vrouwen zijn: vrouwenlisten in de beelden kunst in de Nederlanden*, Leiden 2000. Ook verschenen als proefschrift Vrije Universiteit, Amsterdam, 1999.
285. Boer, D.E.H. de, R.I.A. Nip, R.W.M. van Schaik (red.), *Het Noorden in het midden: opstellen over de geschiedenis van de Noord-Nederlandse gewesten in Middeleeuwen en Nieuwe Tijd*, Groninger historische reeks 17, Assen 1998. Aangeboden aan dr. F.J. Bakker ter gelegenheid van zijn afscheid als docent in de Middeleeuwse Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit te Groningen.
286. Boer, D.E.H. de, E.H.P. Cordfunke, H. Sarfatij (red.), *1299: één graaf, drie graafschappen. De vereniging van Holland, Zeeland en Henegouwen*, Hilversum 2000.
287. Bueren, Truus van, *Leven na de dood. Gedenken in de late Middeleeuwen*, Turnhout 1999. Met bijdragen van W.C.M. Wüstefeld. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Utrecht, Museum Catharijneconvent.
288. Buuren, Fons van, 'Sint Cunera van Rhenen, een legende', in: Marijke Carasso-Kok, Anneke B. Mulder-Bakker (red.), *Gouden Legenden. Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden*, Hilversum 1997, pp. 109-126.
289. Cappers, Wim, 'Van effigie tot fotoboek. Het doodsportret in de publieke en private sfeer', in:

B.C. Sliggers, Naar het lijk. Het Nederlandse doodsportret 1500-heden, Zutphen 1998, pp. 10-43. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Haarlem, Teylers Museum.

290. Dijk, Hans van, 'Karel de Grote in het Passionael', in: Marijke Carasso-Kok, Anneke B. Mulder-Bakker (red.), Gouden Legendes. Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden, Hilversum 1997, pp. 61-72.

291. Falkenburg, Reindert, e.a. (red.), Kunst voor de markt 1500-1700, Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek 50, Zwolle 2000.

292. Gerwen, Ch. van, Beroepsheiligen, Valkenswaard 1999. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Valkenswaard, Museum van Gerwen-Lemmens.

292A. Groothedde, M., G.E. Hartman, M.R. Hermans, W.H. de Jonge, C.O.A. Schimmelpennick van der Oije, Chr. te Strake (red.), De Sint-Walburgiskerk in Zutphen: momenten uit de geschiedenis van een middeleeuwse kerk, Zutphen 1999.

293. Hartog, Elizabeth den, 'Art Mosan: à la jonction entre le roman et le gotique', Septentrion. Arts, lettres et culture de Flandre et des Pays-Bas 4 (2001) nr. 30, pp. 86-103.

294. Ilsink, Matthijs, 'Stukjes en beetjes. Bruegel en Bosch, Antonius & Christoffel', Desipientia - zin & waan 8 (2001) nr. 2, pp. 30-37.

295. Jongen, Ludo, 'Uit het oog, uit het hart? Over twee heilige maagden: Lutgard en Liedewij', in: Anneke B. Marijke Carasso-Kok (red.) Mulder-Bakker, Gouden Legendes. Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden, Hilversum 1997, pp. 127-138.

296. Knol, Egge, Jos M.M. Hermans, Matthijs Driebergen (red.), Hemel en Hel: de Middeleeuwen in het Noorden, Groningen 2001. Verschenen bij de tent. over de leefcultuur in Groningen, Friesland en Drenthe tussen 1100 en 1550 in het Groninger Museum. Deze werd samengesteld door Peter Greenaway. Met bijdragen van Redmer H. Alma, Klaas Helfrich, Jos M.M. Hermans, Egge Knol, Gert L.G.A. Kortekaas, Adrie H. van der Laan, Johannes A. Mol, Remi W.M. van Schaik, Oebele de Vries, Egbert O. van der Werff en Jan C. van der Wis.

297. Koldewey, Jos, 'Maastricht', 'Mosana, Arte', 'Nimega', in: Enciclopedia dell'Arte Medievale, Vol VIII, Rome 1997, pp. 59-65, 578-582, 705-707.

298. Koldewey, Jos, 'Lijfelijke en geestelijke pelgrimage: materiële 'souvenirs' van spirituele pelgrimage', in: Kees Veelenturf (red.), Geen povere schoonheid. Laat-middeleeuwse kunst in verband met de Moderne Devotie, Nijmegen 2000, pp. 222-252.

299. Koldewey, Jos, 'De 'bosboom' als beeld voor 's-Hertogenbosch', in: Barbara Baert, Veerle Fraeters (red.), Aan de vruchten kent men de boom. De boom in tekst en beeld in de middeleeuwse Nederlanden, Symbolae Facultatis Litterarum Lovaniensis, series B-25, Leuven 2001, pp. 140-162.

300. Kroon, Marike de, 'Patrocinia en pelgrimage. Bedevaartplaatsen en heiligenverering in Holland-Zeeland-Henegouwen rond 1299 en daarna', in: D.E.H. de Boer, E.H.P. Cordfunke, H.

Sarfatij (red.), 1299: één graaf , drie graafschappen. De vereniging van Holland, Zeeland en Henegouwen, Hilversum 2000, pp. 182-195.

301. Mooij, Charles de, Barbara Kruijzen (samenst.), Paul Huys Janssen e.a. (eindred.), Kinderen van alle tijden: kindercultuur in de Nederlanden vanaf de Middeleeuwen tot heden, Zwolle 1997. Uitgegeven bij de gelijknamige tent. in 's-Hertogenbosch, Noordbrabants Museum.

302. Mulder-Bakker, Anneke B., 'Gefascineerd door heiligen. Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden in de dertiende eeuw', in: Marijke Carasso-Kok, Anneke B. Mulder-Bakker (red.), Gouden Legenden. Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden, Hilversum 1997, pp. 1-26.

303. Carasso-Kok, Marijke, Anneke B. Mulder-Bakker (red.), Gouden Legenden. Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden, Hilversum 1997.

304. Os, Henk van, Reinier Baarsen, Jan Piet Filedt Kok, Nederlandse kunst in het Rijksmuseum 1400-1600, Amsterdam/Zwolle 2000.

305. Oudheusden, Jan van, 'Het cultureel klimaat', in: Jan van Oudheusden, Aart Vos (red.), De wereld van Bosch, 's-Hertogenbosch 2001, pp. 50-73.

306. Ploeg, Kees van der, 'Overijssel', 'Utrecht', 'Zutphen', in: Anna Maria d'Achille e.a. (red.), Enciclopedia dell'arte medievale, Rome 1998, pp. 35-38, 465-474, 857-860.

307. Pol, F. van der, M. Smit (samenst.), De zusters van Sanct-Agnetenhuus. De geschiedenis, materiële cultuur en spiritualiteit van het Kamper Agnietenconvent, Kampen 1997.

308. Prins, Wouter, (tekst), L.C.B.M. van Liebergen (red.), Sanctus: met heiligen het jaar rond, Uden 1997. Uitgegeven bij de gelijknamige tent. in Uden, Museum voor Religieuze Kunst.

309. Schilder, Marian, (red.), Amsterdamse kloosters in de Middeleeuwen, Amsterdam 1997. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Amsterdam, Universiteitsmuseum de Agnietenkapel. Met bijdragen van Willemijn H. van den Bos, Michel Pan en Frank van der Ploeg. Catalogus door Suzanne Boer, Ike de Loos, Michel Pan en Marike van Roon.

310. Schlüter, L., 'Sporen van de Hypnerotomachia Poliphili in de zestiende-eeuwse beeldende kunsten van de Lage Landen', Incontri 14 (1999) nr. 2-3, pp. 97-116.

311. Tamboer, Annemies, 'De onderkant van de muziek', Kunstschrift 42 (1998) nr. 6, pp. 15-20.

312. Tilmans, Karin, 'Koningen in de Kattendijke-kroniek', in: R.E.V. Stuij, C. Vellekoop (red.), Koningen in kronieken, Utrechtse Bijdragen tot de Mediëvistiek 16, Hilversum 1998, pp. 181-206.

313. Tummers, H.A., (red.), Priorij Soeterbeeck te Deursen, Nijmeegse Kunsthistorische Cahiers 6, Nijmegen 2001.

314. Tummers, H.A., 'De inventaris van de priorij Soeterbeeck', in: H.A. Tummers (red.), Priorij

Soeterbeeck te Deursen, Nijmeegse Kunsthistorische Cahiers 6, Nijmegen 2001, pp. 37-54.

315. Veelenturf, Kees, De Devotio Moderna en de beeldende kunst: intern rapport over een pilot study binnen het profileringsonderzoeksprogramma "Christelijk cultureel erfgoed" van de Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen 1998.

316. Veelenturf, Kees, (red.), Geen povere schoonheid. Laat-middeleeuwse kunst in verband met de Moderne Devotie, Nijmegen 2000.

317. Veelenturf, Kees, 'Onderzoek naar de Moderne Devotie', Nieuwsbrief Stichting Studie der Nadere Reformatie 13 (2000) pp. 11-13.

318. Veldman, Ilja M., 'Maarten van Heemskerck und die römische Kunst', in: Hochrenaissance im Vatikan. Kunst und Kultur im Rom der Päpste, Ostfildern-Ruit 1999, pp. 417-420. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Bonn, Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik Deutschland

319. Willemsen, Annemarieke, 'Schamele clerxkens. Bossche kinderen in de Middeleeuwen', Brabants heem 52 (2000) nr. 1, pp. 1-10.

320. Willemsen, J.M.F., Kinder delijt: middeleeuws speelgoed in de Nederlanden, Nijmeegse Kunsthistorische Studies 6, dissertatie Nijmegen (Katholieke Universiteit) 1998.

Bronnen en kunsttheorie

321. Aelst, José van, 'Het gebruik van beelden bij Suso's lijdensmeditatie', in: Kees Veelenturf (red.), Geen povere schoonheid. Laat-middeleeuwse kunst in verband met de Moderne Devotie, Nijmegen 2000, pp. 86-110.

322. Bogaart, Saskia, 'Bartholomeus Anglicus over kleuren', Madoc 15 (2001) nr. 4, pp. 238-245.

323. Bueren, Truus van, 'Bij het verschijnen van de wetenschappelijke editie van de 'Nederlandse levens' van Karel van Mander', Theoretische Geschiedenis 24 (1998) nr. 4, pp. 401-410.

324. Dijk, G.C.M. van, Op zoek naar Jheronimus van Aken alias Bosch. De feiten. Familie, vrienden en opdrachtgevers, ca. 1400-ca. 1635, Zaltbommel 2001.

325. Dijk, Rudolf Th. van, 'Thematische meditatie en het beeld: visualiteit in 'De spiritualibus escensionibus' van Gerard Zerbolt van Zutphen (1367-1398)', in: Kees Veelenturf (red.), Geen povere schoonheid. Laat-middeleeuwse kunst in verband met de Moderne Devotie, Nijmegen 2000, pp. 43-66.

326. Herwaarden, Jan van, 'Ende goede waerheit te bringen', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewij, D. Kicken (red.), Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 23-30.

327. Miedema, Hessel, (red.), The lives of the illustrious Netherlandish and German painters / Karel van Mander, Vol. 4, Commentary on lives: fol. 236v37-261v44, Doornspijk 1997.

328. Miedema, Hessel, (red.), *The lives of the illustrious Netherlandish and German painters / Karel van Mander*, Vol. 5, *Commentary on lives*, fol.262r01-291r47, Doornspijk 1998.

329. Miedema, Hessel, (red.), *The lives of the illustrious Netherlandish and German painters / Karel van Mander*, Vol.6, *Commentary on lives*: fol. 291v01-end, Doornspijk 1999.

330. Vink, Ester, *Jeroen Bosch in Den Bosch*, *Nijmeegse Kunsthistorische Cahiers* 7, Nijmegen 2001.

331. Vink, Ester, 'Jheronimus van Aken', in: Jan van Oudheusden, Aart Vos (red.), *De wereld van Bosch*, 's-Hertogenbosch 2001, pp. 74-95.

332. Vink, Ester, 'Hieronymus Bosch's Life in 's-Hertogenbosch', in: Jos Koldewey, Bernard Vermet en Barbera van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New Insights Into His Life and Work*, Rotterdam/Amsterdam/Gent 2001, pp. 19-24.

333. Waaijman, Kees, 'Beeld en beeldloosheid: een uitdaging aan de devotie', in: Kees Veelenturf (red.), *Geen povere schoonheid. Laat-middeleeuwse kunst in verband met de Moderne Devotie*, Nijmegen 2000, pp. 31-42.

334. Weiler, A.G., 'Erasmus als kunstkriticus in de geest van de Moderne Devotie', in: Kees Veelenturf (red.), *Geen povere schoonheid. Laat-middeleeuwse kunst in verband met de Moderne Devotie*, Nijmegen 2000, pp. 315-358.

Kunst en maatschappij

335. Blockmans, Wim, 'Fondans en melencolie de povrète'. *Leven en werken in Brugge 1482-1584*, in: Maximiliaan P.J. Martens e.a., *Brugge en de renaissance. Van Memling tot Pourbus*, Gent 1998, pp. 26-32.

336. Boogert, B.C. van den, *Habsburgs hofmecenaat en de introductie van de Italiaanse hoogrenaissance in de Lage Landen*, dissertatie Amsterdam (Vrije Universiteit) 1998.

337. Falkenburg, Reindert, e.a. (red.), *Hof-, staats- en stadsceremonies*, *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek* 49, Zwolle 1999.

338. Hellemans, Babette, 'De Middeleeuwen in het Rijksmuseum voor Oudheden', *Madoc* 15 (2001) nr. 3, pp. 149-153.

339. Martens, Maximiliaan P.J., 'Hans Memling and his Patrons: A Cliometrical Approach', in: H. Verougstraete, R. van Schoute, M. Smeyers (red.), *Memling Studies, Proceedings of the International Colloquium (Bruges, 10-12 November 1994)*, Leuven 1997, pp. 35-42.

340. Martens, Maximiliaan P.J., 'Some aspects of the origins of the art market in fifteenth-century Bruges', in: M. North, D. Ormrod (red.), *Art Markets in Europe 1400-1800*, Aldershot 1998, pp. 19-27.

341. Martens, Maximiliaan P.J., 'The position of the artist in the 15th century: salaries and social mobility', in: Wim Blockmans, Antheun Janse (red.), *Showing status: representations of social positions in the Late Middle Ages, Medieval texts and cultures of Northern Europe 2*, Turnhout 1999, pp. 387-414.

Beeldhouwkunst

342. Bleyerveld, Yvonne, 'Pas op voor vrouwen: de reeks van acht vrouwenlisten in het stadhuis van Kortrijk', *Koninklijke Geschied- en Oudheidkundige Kring van Kortrijk. Handelingen, Nieuwe Reeks LXII* (1997), pp. 69-89.

342A. Custers-Pastoor, J., Peter te Poel en Arnold Truyen, *Dertien middeleeuwse beeldjes op een rij gezet. Christus en de apostelen uit een predella. Kunsthistorisch- en materieeltechnisch onderzoek* (Uitgelicht 7), Maastricht 2001.

343. Haars, P., 'Johannes de Doperbeeld na 33 jaar weer terug in Catharinakathedraal van Utrecht', *Oud Utrecht* 70 (1997) nr. 1, pp. 10-12.

344. Hartog, Elizabeth den, 'In the Midst of the Nations. The iconography of the choir capitals in the church of Our Lady in Maastricht', *Zeitschrift für Kunstgeschichte* 62 (1999) nr. 3, pp. 320-365.

345. Hartog, Elizabeth den, "In wintertijt in Drechterlant...': over sarcofaagdeksels, kerken en de Hollands-Friese oorlogen', *Historisch Tijdschrift Holland* 31 (1999) nr. 4-5, pp. 210-218.

346. Hartog, Elizabeth den, "Geen beeldhouwwerk in steen, dat niet beschilderd is'. De polychromie van het Bergportaal van de Sint-Servaaskerk in Maastricht', *Madoc* 15 (2001) nr. 4, pp. 279-289.

347. Klinckaert, Jan W., 'Straf in beeld. Beelden van rechtswege', *Madoc* 11 (1997) nr. 2, pp. 83-88.

348. Klinckaert, Jan W., 'Beelden uit Utrechts gouden Middeleeuwen - de collectie beeldhouwkunst', *Vitrine* 12 (1999) nr. 7, pp. 43-48.

349. Liebergen, L.C.B.M. van, 'Beelden in de abdij': middeleeuwse kunst uit het noordelijk deel van het hertogdom Brabant, Uden 1999. Uitgegeven bij de gelijknamige tent. in Uden, Museum voor Religieuze Kunst.

350. Meyere, Jos de, 'Een Utrechts beeld van Karel V', *Oud Utrecht* 73 (2000) nr. 6, pp. 149-156.

351. Mierlo, Herbert van, 'Een beeld van Adriaen van Wesel', *Antiek* 31 (1997) nr. 7, pp. 332-333.

352. Oostendorp, C., 'Microscopisch houtonderzoek. Determinatie van houtsoorten binnen het oeuvre van een laatmiddeleeuwse beeldsnijder', in: Peter te Poel, Peter van den Brink (red.), *Op de drempel van een nieuwe tijd: De Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470-na 1525)*, Maastricht/Gent 2000, pp. 95-100.

353. Ploeg, Kees van der, 'De Aanbidding van de Drie Koningen uit het Olde Convent', *Groninger*

Kerken 16 (1999) nr. 4, p. 3.

354. Ploeg, Kees van der, 'Een beeld van Johannes de Evangelist en de Broerkerk in Groningen', Groninger Kerken 17 (2000) nr. 3, pp. 76-81.

355. Poel, Peter te, Jan van Steffeswert, St. Anna-te-Drieen: Bonnefantenmuseum, Het meesterwerk 2, Zwolle 1997.

355A. Poel, Peter te, Arnold Truyen, Een reconstructie op papier. Christus en de moordenaars, en een koning. Fragmenten uit het Antwerpse retabel van Aldenhoven (ca. 1525). Kunsthistorisch- en materieeltechnisch onderzoek (Uitgelicht 3), Maastricht 1999.

356. Poel, Peter te, Peter van den Brink (red.), Op de drempel van een nieuwe tijd: de Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470-na 1525), Maastricht/Gent 2000. Verschenen bij de tent. In Maastricht, Bonnefantenmuseum. Catalogusteksten door Peter te Poel en A. Truyen.

357. Poel, Peter te, 'Inleiding. Een beeldsnijder 'op de drempel van een nieuwe tijd'', in: Peter te Poel, Peter van den Brink (red.), Op de drempel van een nieuwe tijd: De Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470-na 1525), Maastricht/Gent 2000, pp. 11-14.

358. Poel, Peter te, 'Een zelfbewust meester signeert', in: Peter te Poel, Peter van den Brink (red.), Op de drempel van een nieuwe tijd: De Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470-na 1525), Maastricht/Gent 2000, pp. 53-56.

359. Poel, Peter te, 'Het gesigneerde oeuvre als referentiekader', in: Peter te Poel, Peter van den Brink (red.), Op de drempel van een nieuwe tijd: De Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470-na 1525), Maastricht/Gent 2000, pp. 67-76.

360. Poel, Peter te, 'Legenden van goud' gesneden in hout', in: Peter te Poel, Peter van den Brink (red.), Op de drempel van een nieuwe tijd: De Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470-na 1525), Maastricht/Gent 2000, pp. 101-121.

361. Poel, Peter te, 'Inleiding tot de catalogus', in: Peter te Poel, Peter van den Brink (red.), Op de drempel van een nieuwe tijd: De Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470-na 1525), Maastricht/Gent 2000, pp. 122-124.

362. Rensch, Th. J. van, 'Jan Bieldesnider niet in hout alleen', in: Peter te Poel, Peter van den Brink (red.), Op de drempel van een nieuwe tijd: De Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470-na 1525), Maastricht/Gent 2000, pp. 47-52.

363. Roebroeks, E., J. Moers, 'Maastrichtse beeldsnijders in het laatste kwart van de vijftiende eeuw', De Maasgouw 120 (2001) nr. 4, pp. 111-117.

364. Schmidt, Victor M., 'De epitaaf van Egbert Onsta in Middelstum en de laatmiddeleeuwse steensculptuur in Groningen', Groninger Kerken (2000) nr. 17, pp. 68-75.

365. Scholten, Frits, 'Uit één blok eikenhout', Kunstschrift 42 (1998) nr. 3, p. 2.

366. Scholten, Frits, 'De dode op zijn graf, 1400-1700', in: B.C. Sliggers (red.), *Naar het lijk. Het Nederlandse doodsportret 1500-heden*, Haarlem 1998, pp. 44-62.
367. Scholten, Frits, "'Kerstken Woetz heff dyt belt gehemackt'", *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 3, p. 2.
368. Scholten, Frits, 'Een devoot klein wonder, de gebedsnoot van Evert van Bleiswijk', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 3, pp. 37-40.
369. Truyen, A., 'Materiaaltechnisch onderzoek van signatuur, meesterteken en jaartal', in: Peter te Poel, Peter van den Brink (red.), *Op de drempel van een nieuwe tijd: De Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470-na 1525)*, Maastricht/Gent 2000, pp. 57-66.
370. Truyen, A., 'Van boomstam tot beeld. Een poging tot reconstructie van Van Steffeswerts atelierpraktijk', in: Peter te Poel, Peter van den Brink (red.), *Op de drempel van een nieuwe tijd: De Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470-na 1525)*, Maastricht/Gent 2000, pp. 77-94.
371. Tummers, H.A., 'Laatmiddeleeuwse houtsculptuur in Gelderland. De beeldenschat in de St.-Martinuskerk te Eibergen', *Bulletin Stichting Oude Gelderse Kerken* 23 (1997) pp. 3-13.
372. Tummers, H.A., *Laatmiddeleeuwse beelden in de Sint-Lambertuskerk te Horst*, Horst 1997.
373. Tummers, H.A., 'Sculpture ca. 1400-ca. 1550', 'Tomb sculpture', 'Van Wesel', in: S.D. Muller (red.), *Dutch Art: An Encyclopedia*, New York/Londen 1997, pp. 343-431.
374. Tummers, H.A., 'De grafstenen van de St.-Martinuskerk te Beek', *BECHA/Tijdschrift van de Heemkunde-vereniging Beek* 12 (1998) nr. 1, pp. 5-8.
375. Tummers, H.A., *Zestiende-eeuwse gebeeldhouwde reliëfs met scènes uit de passie gevonden in de N.H.kerk te Doorn. Een kunsthistorische waardebepaling*, Maastricht 1999.
376. Tummers, H.A., 'Laatmiddeleeuwse houtsculptuur in Noordelijk Brabant', in: L.C.B.M. van Liebergen (red.), *Beelden in de abdij. Middeleeuwse kunst uit het noordelijke deel van het hertogdom Brabant*, Uden 1999, pp. 72-94.
377. Tummers, H.A., I. Woudenbergh, 'Noord-Brabantse koorbanken', in: L.C.B.M. van Liebergen (red.), *Beelden in de abdij. Middeleeuwse kunst uit het noordelijke deel van het hertogdom Brabant*, Uden 1999, pp. 26-37.
378. Tummers, H.A., 'Enkele figuratieve grafmonumenten in Gelderland', *Bulletin Stichting Oude Gelderse Kerken* 26 (2000), pp. 3-16.
379. Tummers, H.A., Wilma ten Arve, Eveline Klompmakers, 'Enkele inventarisstukken van de Sint-Martinuskerk te Venlo nader bekeken', in: W.I.N.J. Boelens e.a. (red.), *Duizend jaar Sint-Martinusparochie. Facetten van de geschiedenis van Venlo*, Werken uitgegeven door het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap 17, Maastricht 2000, pp. 53-109.

380. Tummers, H.A., 'Moderne Devoten en sculptuur: de beeldenschat van het klooster Soeterbeeck', in: Kees Veelenturf (red.), *Geen povere schoonheid. Laat-middeleeuwse kunst in verband met de Moderne Devotie*, Nijmegen 2000, pp. 253-271.

381. Ubachs, P.J.H., 'Het Maastricht van 'JAN' (1470-1530)', in: Peter te Poel, Peter van den Brink (red.), *Op de drempel van een nieuwe tijd: De Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470-na 1525)*, Maastricht/Gent 2000, pp. 23-46.

382. Vlierden, Marieke van, 'Kleur op middeleeuwse sculptuur. Enkele voorbeelden uit de collectie van Museum Catharijneconvent te Utrecht', *Madoc* 15 (2001) nr. 4, pp. 257-270.

383. Schönlank-van der Wal, M., 'Middeleeuwse stenen doopvonten: een aanvulling', *Bulletin Stichting Drents-Overijsselse Kerken* (1997) nr. 16a, pp. 1-7.

384. Schönlank-van der Wal, M., 'Middeleeuwse stenen doopvonten in Limburg', *De Maasgouw* 118 (1999) nr. 1, pp. 33-46.

385. Weezel Errens, Dolf van, Jan Molema, 'Een Calvariegroep op het kerkhof van Zuidbroek', *Groninger Kerken* 16 (1999) nr. 2, pp. 7-15.

386. Westerman, Jeroen, 'Zwart marmer uit Doornik', *Madoc* 12 (1998) nr. 1, pp. 33-42.

387. Weusten, Wieneke, 'De Heilige Dimphna in de beeldende kunst van de zestiende eeuw. Over bijzondere foto's en opmerkelijke archiefstukken', *Desipientia - zin & waan* 4 (1997) nr. 2, pp. 15-17.

Schilderkunst

388. Aelst, José van, 'Bidden om verlossing. Funeraire kunst op een muur in de Dekenkapel van de Utrechtse Pieterskerk', *Madoc* 12 (1998) nr. 2, pp. 90-105.

389. Aikema, Bernard, 'The Lure of the North: Netherlandish Art in Venetian Collections', in: Bernard Aikema, Beverly Louise Brown (red.), *Renaissance Venice and the North: Crosscurrents in the Time of Bellini, Dürer, and Titian*, s.l. Bompiani 1999, pp. 82-91.

390. Asperen de Boer, J.R.J. van, 'Some Technical Observations on the Turin and Philadelphia Versions of Saint Francis Receiving the Stigmata', in: Jane Watkins (red.), *Jan van Eyck: Two Paintings of Saint Francis Receiving the Stigmata*, Philadelphia 1997, pp. 51-63.

391. Asperen de Boer, J.R.J. van, 'Covering-over and covering-up: some instances in the re-use of parts in paintings after Hieronymus Bosch', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *Le dessin sous-jacent dans la peinture. Colloque XI, 14-15 september 1995*, Louvain-la-Neuve 1997.

392. Brink, Peter van den, Liebesth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997.

393. Brink, Peter van den, 'Jozef timmert. Een Antwerps paneeltje in Delft', in: Peter van den Brink, Liebesth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997, pp. 27-36.
394. Brink, Peter van den, S. Strangier, 'Heilige Familie met engelen en heiligen', een Antwerps schilderij uit het begin van de zestiende eeuw. Restauratie en onderzoek (Uitgelicht 2), Maastricht 1998.
395. Bruijnen, Yvette, 'Het 'Stefanusretabel' van Jan van der Coutheren: een Leuvens kunstwerk met Brusselse invloeden', in: Peter van den Brink, Liebesth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997, pp. 37-44.
396. Bruijnen, Yvette, *Leuvense schilderkunst 1520-1570*, dissertatie (Vrije Universiteit) Amsterdam 1999.
397. Bueren, Truus van, 'Zorg voor het hiernamaals. De functie van memorietafels in het (aarts)bisdom Utrecht in de Middeleeuwen', *De Nederlandsche Leeuw* 115 (1998), pp. 153-192.
398. Bueren, Truus van, Molly Faries, 'Care for the here and the hereafter: Using Infrared Reflectography in the Study of Memorial Paintings', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *La peinture dans les Pays-Bas au 16ème siècle, Le dessin sous-jacent et la technologie dans la peinture. Colloque XII, 11-13 september 1997*, Leuven 1999, pp. 147-154.
399. Buijsen, Edwin, 'Het gevoelsleven van Hugo van der Goes', *Ons erfdeel* 42 (1999) nr. 3, pp. 454-455.
400. Buijsen, Edwin, 'De zoektocht naar de betekenis van het geschilderde landschap', in: Paul Huys Janssen, Nicole Haasbroek (red.), *Panorama op de wereld. Het landschap van Bosch tot Rubens*, Zwolle/'s-Hertogenbosch 2001, pp. 43-64.
401. vervallen
402. Cuypers, Dani, '16e eeuwse kunstenaars in een kwijnend Vlaams stadje', *Kunstschrift* 42 (1998) nr. 5, pp. 4-5.
403. Defoer, H.L.M., 'De marteldood van de H. Lucia door de Meester van de Kruisafneming uit de verzameling Figdor', *Bulletin van het Rijksmuseum* 47 (1998) nr. 2-3, pp. 264-274.
404. Dijk, G.C.M. van, 'Hieronymus van Aken / Hieronymus Bosch: His Life and 'Portraits'', in: Jos Koldewij, Bernard Vermet en Barbera van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New Insights Into His Life and Work*, Rotterdam/Amsterdam/Gent 2001, pp. 9-18.
405. Dijkstra, Jellie, 'Enkele opmerkingen over het Retable du Parlement de Paris', in: Peter van den Brink, Liebesth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997, pp. 53-60.
406. Faries, Molly, Jan Piet Filedt Kok, 'Infrared Reflectography (IRR) and Art History: The Pioneering Years (1970-1975)', in: Peter van den Brink, Liebesth Helmus (red.), *Album*

Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer, Zwolle 1997, pp. 9-18.

407 Faries, Molly, 'Jan van Scorel's Jerusalem Landscapes', in: L.S. Dixon (red.), *New Studies of Northern Renaissance Art in Honor Walter S. Gibson*, Turnhout 1998, pp. 113-134.

408. Faries, Molly, 'Jan van Scorel as Painter/Entrepreneur', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *La peinture dans les Pays-Bas au 16ème siècle, Le dessin sous-jacent et la technologie dans la peinture. Colloque XII*, 11-13 september 1997, Leuven 1999, pp. 1-18.

409. Faries, Molly, 'The Underdrawing in Jan van Eyck's Dresden Triptych', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *La peinture dans les Pays-Bas au 16e siècle, Le dessin sous-jacent et la technologie dans la peinture. Colloque XII*, 11-13 september 1997, Leuven 1999, pp. 221-230.

410. Faries, Molly, Liesbeth M. Helmus, m.m.v. J.R.J. van Asperen de Boer, *De Madonna's van Jan van Scorel (1495-1562). Serieproductie van een geliefd motief*, Utrecht 2000. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Utrecht, Centraal Museum. Ook verschenen in het Engels.

411. Faries, Molly, L. Jansen, 'Ecce Rex Vester, Aanschouw uw koning, een vroeg meesterwerk van Maarten van Heemskerck', in: Maximiliaan P.J. Martens, A. Balis, R. Hoozee, P. van Haute (red.), *200 jaar verzamelen, Collectieboek Museum voor Schone Kunsten Gent*, Gent 2000, pp. 65-69.

412 Faries, Molly, 'Jan van Scorel's Clerical Patronage', in: N. Dacos (red.), *Bolletino d'Arte*, supplemento al fasc. N. 100, 2001, pp. 107-116.

413. Filedt Kok, J.P., E.S. Bergvelt, 'De vroege Nederlandse schilderkunst in het Rijksmuseum', *Bulletin van het Rijksmuseum* 47 (1999) nr. 2-3, pp. 125-205.

414. Filedt Kok, J.P., 'The Workshop Practice of Cornelis Engelbrechtsz.: Some preliminary Remarks', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *La peinture dans les Pays-Bas au 16ème siècle, Le dessin sous-jacent et la technologie dans la peinture. Colloque XII*, 11-13 september 1997, Leuven 1999, pp. 19-28.

415. Glaudermans, Ronald, 'De stad van Jheronimus Bosch', in: Jan van Oudheusden, Aart Vos (red.), *De wereld van Bosch, 's-Hertogenbosch* 2001, pp. 4-25.

416. Grasman, Edward, 'De ontdekking van de Hollandse primitieven', *Oud Holland* 112 (1998) nr. 2-3, pp. 169-180.

417. Helmus, Liesbeth M., *Madonna met wilde rozen en een selectie van zestiende- en zeventiende-eeuwse meesterwerken uit Utrecht, Agnietenreeks 2*, Utrecht 1997.

418. Helmus, Liesbeth M., 'Altaarstukken in Holland. Een kwantitatief onderzoek', in: Peter van den Brink, Liesbeth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997, pp. 83-92.

419. Hendrikman, Lars, 'Enkele modellen uit het atelier van Bernard van Orley', in: Peter van den

Brink, Liebesth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997, pp. 93-102.

420. Hendrikman, Lars, 'De Meester van het Heilig Bloed', in: Maximiliaan P.J. Martens e.a., *Brugge en de renaissance. Van Memling tot Pourbus, deel 1: catalogus*, Gent 1998, pp. 109-119.

421. Hendrikman, Lars, 'De Meester van het Heilig Bloed', in: Maximiliaan P.J. Martens (red.), *Brugge en de renaissance. Van Memling tot Pourbus, deel 2: notities*, Gent 1998, pp. 50-58.

422. Hendrikman, Lars, 'Bernard van Orley's Washington Diptych. Art Historical and Technical Observations', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *La peinture dans les Pays-Bas au 16ème siècle, Le dessin sous-jacent et la technologie dans la peinture. Colloque XII, 11-13 september 1997*, Leuven 1999, pp. 63-72.

423. Hendrikman, Lars, 'Christaan II als Scandinavische Constantijn', *Millennium* 15 (2001) nr. 1, pp. 30-57.

424. Hendrikman, Lars, Peter van den Brink, Jozef terug van weggeweest - Over een Heilige Familie uit de werkplaats van Bernard van Orley - Restauratie en onderzoek (Uitgelicht 6), Maastricht 2001.

425. Jansen, Linda, 'Lanceloot Blondeel', in: Maximiliaan P.J. Martens, e.a., *Brugge en de renaissance. Van Memling tot Pourbus, deel 1: catalogus*, Gent 1998, pp. 173-188.

426. Jansen, Linda, 'Lanceloot Blondeel', in: Maximiliaan P.J. Martens (red.), *Brugge en de renaissance. Van Memling tot Pourbus, deel 2: notities*, Gent 1998, pp. 108-121.

427. Janssen, Hans, Olaf Goubitz en Jaap Kottman, 'Everyday Objects in the Paintings of Hieronymus Bosch', in: Jos Koldewey, Bernard Vermet en Barbera van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New Insights Into His Life and Work*, Rotterdam/Amsterdam-Gent 2001, pp. 171-192.

428. Janssen, Paul Huys, Nicole Haasbroek (red.), *Panorama op de wereld. Het landschap van Bosch tot Rubens*, Zwolle/'s-Hertogenbosch 2001. Met bijdragen van Paul Huys Janssen, Edwin Buijsen, Nicole Haasbroek en Hans Verbeek.

429. Jongh, E. de, *Dankzij de tiende muze. 33 Opstellen uit Kunstschrift*, Leiden 2000.

430. Kessler, Erwin, *Ymago Sophystica. Around the Marriage at Cana by Hieronymus Bosch; some furniture, vessels and guests*, Maastricht 2001.

431. Klerck, Bram de, 'Rogier van der Weijden tussen Boston en Berlijn', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 3, p. 3.

432. Koldewey, Jos, i.s.m. A. Hermesdorf, 'Gli anonimi e i grandi maestri del XV secolo', in: Bert W. Meijer (red.), *La pittura nei Paesi Bassi, Tomo primo: Dalle origini al manierismo*, Milaan 1997, pp. 19-146.

433. Koldeweij, Jos, 'De grafzerk verschoven en een oudtestamentische oordeelsvoorspelling. Het vergankelijkheidsdrieluikje van Hans Memling uit ca. 1485', *Desipientia - zin & waan* 4 (1997) nr. 2, pp. 4-8.
434. Koldeweij, Jos, 'Was Jeroen Bosch wat jaren voor Erasmus leerling van de Latijnse School te 's-Hertogenbosch?' in: Kees van den Oord (red.), *Scolae de Buscho 1274-1999. Fragmenten uit de historie van de Latijnse School van 's-Hertogenbosch ter gelegenheid van het 725-jarig bestaan*, Zwolle 1999, pp. I.3-I.12.
435. Koldeweij, Jos, 'Edelman, bedelman, hartedief, kindjelief. Sier- en gebruiksvoorwerpen op een vroeg-zestiende-eeuwse Antoniusvoorstelling', in: Jos Koldeweij, D. Kicken, J.R. ter Molen (red.), *Gevonden voorwerpen, opstellen over middeleeuwse archeologie voor H.J.E van Beuningen / Lost and found, essays on medieval archaeology*, Rotterdam Papers 11, Rotterdam 2000, pp. 230-246.
436. Koldeweij, Jos, 'Het oeuvre van Jheronimus Bosch', in: Jan van Oudheusden, Aart Vos (red.), *De wereld van Bosch, 's-Hertogenbosch 2001*, pp. 96-133.
437. Koldeweij, Jos, Bernard Vermet en Barbera van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New Insights Into His Life and Work*, Rotterdam/Amsterdam-Gent 2001 Verschenen bij de tent. in Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen.
438. Koldeweij, Jos, Bernard Vermet en Paul Vandenbroeck, *Jheronimus Bosch. Alle tekeningen en schilderijen*, Rotterdam/Amsterdam-Gent 2001. I.s.m. Matthijs IJl sink, eindred. Barbera van Kooij. Verschenen bij de tent. in Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen. Ook verschenen in het Duits, Frans, Engels en Italiaans.
439. Koldeweij, Jos, Kim Zweerink, 'Insignes en Jheronimus Bosch', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldeweij, D. Kicken (red.), *Heilig en profaan 2: 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties*, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 207-224.
440. Koster, Margaret, 'Reconsidering St. Catherine of Bologna with three donors by the Baroncelli Master of Bruges', *Simiolus* 26 (1998) nr. 1-2, pp. 5-17.
441. Kruijssen, Brabara, 'Jeroen Bosch in negentiende-eeuwse Nederlandse collecties', *Desipientia - zin & waan* 8 (2001) nr. 2, pp. 58-63.
442. Laemers, Suzanne, 'Het drieluik als gebruiksvoorwerp', *Antiek* 31 (1997) nr. 8, pp. 362-371.
443. Laemers, Suzanne, 'Hieronymus Bosch and the Tradition of the Early Netherlandish Triptych', in: Jos Koldeweij, Bernard Vermet en Barbera van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New Insights Into His Life and Work*, Rotterdam/Amsterdam-Gent 2001, pp. 77-86.
444. Leeflang, M., M.P.J. Martens, 'Een vijftiende-eeuws stichterspaneel gereconstrueerd', in: Maximiliaan P.J. Martens, A. Balis, R. Hoozee, P. van Haute (red.), *200 jaar verzamelen, Collectieboek Museum voor Schone Kunsten Gent*, Gent 2000, pp. 37-39.
445. Loenen, Ria van, 'Johannes Gielemans (1427-1487) en de heiligen van de Brabanders', in:

Marijke Carasso-Kok, Anneke B. Mulder-Bakker (red.), *Gouden Legendes. Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden*, Hilversum 1997, pp. 139-150.

446. Martens, Maximiliaan P.J., (red.), *Brugge en de renaissance. Van Memling tot Pourbus, deel 1: catalogus*, Gent 1998. Tent.cat. Brugge, Memlingmuseum - Oud Sint-Janshospitaal, 15 augustus - 6 december 1998. Ook verschenen in het Duits, Frans en Engels.

447. Martens, Maximiliaan P.J., 'De dialoog tussen artistieke traditie en vernieuwing', in: Maximiliaan P.J. Martens e.a., *Brugge en de renaissance. Van Memling tot Pourbus*, Gent 1998, pp. 43-62.

448. Martens, Maximiliaan P.J., 'Jan de Hervy', in: Maximiliaan P.J. Martens e.a., *Brugge en de renaissance. Van Memling tot Pourbus*, Gent 1998, pp. 107-108.

449. Martens, Maximiliaan P.J., (red.), *Brugge en de Renaissance. Van Memling tot Pourbus, deel 2: notities*, Gent 1998.

450. Martens, Maximiliaan P.J., (red.), *Het Gelijk van de Achterkant*, Groningen 1999. Tent.cat. Groningen, Instituut voor Kunst- en Architectuurgeschiedenis.

451. Martens, Maximiliaan P.J., R. van der Meijde, 'Adriaen Isenbrant: De rust op de vlucht naar Egypte', in: Maximiliaan P.J. Martens, A. Balis, R. Hoozee, P. van Haute (red.), *200 jaar verzamelen*, Collectieboek Museum voor Schone Kunsten Gent, Gent 2000, pp. 57-60.

452. Martens, Maximiliaan P.J., 'De portretten van Lieven van Pottelsberghe en Livina van Steelant', in: Maximiliaan P.J. Martens, A. Balis, R. Hoozee, P. van Haute (red.), *200 jaar verzamelen*, Collectieboek Museum voor Schone Kunsten Gent, Gent 2000, pp. 52-56.

453. Meeuwissen, Daantje, Ige Verslype (red.), 'Praatjes rondom gaatjes. Materieel onderzoek naar lijsten en panelen van memorietafels uit de collectie van het Museum Catharijneconvent te Utrecht', in: Peter van den Brink, Liebesth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997, pp. 127-136.

454. Meijer, Bert W., (red.), *La Pittura nei Paesi Bassi*, 3 dl., Milaan 1997.

455. Meijer, Bert W., 'Sul collezionismo emiliano nel Quattro e Cinquecento', in: Caterina Limentani Virdis (red.), *La Pittura fiamminga nel Veneto e nell'Emilia*, Verona 1997, pp. 204-216.

456. Meijer, Bert W., (red.), *Luci del Nord. Dipinti fiamminghi e olandesi del Museo di Cremona*, Cremona 1998. Met relevante bijdragen van Bert Meijer en Gert Jan van der Sman.

457. Meijer, Bert W., (red.), M. Plomp, M. Fontana Amoretti (tekst), *Repertory of Dutch and Flemish Paintings in Italian Public Collections, vol.1: Liguria, Florence* 1998.

458. Meijer, Bert W., (red.), G. Jansen, Paola Squellati Brizio (tekst), *Repertory of Dutch and Flemish Painting in Italian Public Collections, vol.2: Lombardy, Florence* 2001.

459. Mulder, Reg, 'Infraroodreflectografisch onderzoek van het Jacobus- en Antoniusretabel in de Propsteikirche te Kempen', in: Peter van den Brink, Liebesth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997, pp. 137-146.
460. Nürnberger, Ulrike, 'A newly discovered work by the Master of the St. Batholomew Altar', in: Peter van den Brink, Liebesth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997, pp. 155-162.
461. Gangelen, Hans van, Sebastiaan Ostkamp, 'Parallels Between Hieronymus Bosch's Imagery and Decorated Material Culture from the Period Between circa 1450 and 1525', in: Jos Koldewey, Bernard Vermet en Barbera van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New Insights Into His Life and Work*, Rotterdam/Amsterdam-Gent 2001, pp. 153-170.
462. Ploeg, Frank van der, 'Jan II van Conixloo en zijn werkzaamheden voor het benedictinessenklooster van Groot-Bijgaarden bij Brussel', *Oud Holland* 112 (1998) nr. 2-3, pp. 104-126.
463. Ploeg, Kees van der, 'Maria op de troon van Salomo', *Groninger Kerken* 16 (1999) nr. 2, pp. 26-27.
464. Ploeg, Kees van der, 'Muur- en gewelfschilderingen', in: P. Brood e.a. (red.), *Nieuwe Groninger Encyclopedie*, Groningen 1999, pp. 585-587.
465. Ploeg, Kees van der, 'Het gat in de hemel van de Der Aa-kerk', *Groninger Kerken* 18 (2001) nr. 2, pp. 37-49.
- 465A. Raming-Spekl, I., 'De relatie van het passiealtaar uit Zutphen met de Sint-Walburgiskerk', in: M. Groothedde, G.E. Hartman, M.R. Hermans, W.H. de Jonge, C.O.A. Schimmelpennick van der Oije, Chr. te Strake (red.), *De Sint-Walburgiskerk in Zutphen: momenten uit de geschiedenis van een middeleeuwse kerk*, Zutphen 1999, pp. 215-216.
466. Ridderbos, H.N.B., 'Coinvolgere e simbolizzare, il carattere devozionale della pittura neerlandese antica', in: L. Vaccaro (red.), *Storia religiosa di Belgio, Olanda e Lussemburgo*, Milaan 2000, pp. 147-188.
467. Ridderbos, H.N.B., 'Beeld - Werkelijkheid - Identiteit: Hans Memlings 'Triptiek van Johannes de Doper en Johannes de Evangelist'', in: J. van Es, M. Kyrova (red.), *Jaarboek Gemeentemuseum Den Haag 1999-2000*, Den Haag 2001, pp. 143-147.
468. Ritsema-van Eck, P.C., *Gebrandschilderde ruitjes uit de Nederlanden 1480-1560*, Amsterdam/Zwolle 1999.
469. Rutgers, Jaco, 'Hieronymus Bosch in El Escorial. Devotional Paintings in a Monastery', in: Jos Koldewey, Bernard Vermet en Barbera van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New Insights Into His Life and Work*, Rotterdam/Amsterdam-Gent 2001, pp. 33-40.
470. vervallen

471. Sluijter, Eric Jan, 'Emulating sensual beauty: representations of Danae from Gossaert to Rembrandt', *Simiolus* 27 (1999) pp. 4-45.
472. Smeets, Astrid, Tineke Oostendorp, 'Materiaaltechnisch onderzoek naar de schildering uit een middeleeuws diptiek', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewij, D. Kicken (red.), *Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties*, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 67-78.
473. Spronk, Ron, 'A Portrait of a man by the Master of the 1540s', in: Peter van den Brink, Liebesth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997, pp. 197-202.
474. Spronk, Ron, 'An Early Sixteenth Century Last Judgment by Jan Provoost', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *Le dessin sous-jacent et la technologie dans la peinture. Colloque XI, 14-16 septembre 1995*, Louvain-la-neuve 1997, pp. 43-52.
475. Spronk, Ron, 'Tracing the making of Jan Provoost's Last Judgment through technical examinations and digital imaging', *Bulletin of the Detroit Institute of Arts* 72 (1998), nr. 1-2, pp. 66-79.
476. Spronk, Ron, 'Jan Provoost', in: Maximiliaan P.J. Martens (red.), *Brugge en de renaissance. Van Memling tot Pourbus. deel 2: notities*, Gent 1998, pp. 31-48.
477. Spronk, Ron, 'The Underdrawing of Jan Provoost's Crucifixion', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *La peinture dans les Pays-Bas au 16ème siècle, Le dessin sous-jacent et la technologie dans la peinture. Colloque XII, 11-13 september 1997*, Leuven 1999, pp. 37-48.
478. Steensma, Regnerus, 'De hel van Noordbroek', *Groninger Kerken* 16 (1999) nr. 1, pp. 22.
479. Tamis, Dorien, 'Albert Cornelis', in: Maximiliaan P.J. Martens e.a., *Brugge en de renaissance. Van Memling tot Pourbus. deel 1: catalogus*, Gent 1998, pp. 140-141.
480. Tamis, Dorien, 'Albert Cornelis', in: Maximiliaan P.J. Martens (red.), *Brugge en de renaissance. Van Memling tot Pourbus. deel 2: notities*, Gent 1998, pp. 85-86.
481. Tamis, Dorien, 'Passen en meten in Warmerhuizen', *Kunstschrift* 43 (1999) nr. 1, pp. 8-9.
482. Tamis, Dorien, 'The Genesis of Albert Cornelius's 'Coronation of the Virgin' in Bruges', *Burlington Magazine* 142 (2000), pp. 672-680.
483. Velden, Hugo van der, 'Petrus Christus's Our Lady of the Dry Tree', *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes* 60 (1997) pp. 89-110.
484. Velden, Hugo van der, 'Defrocking St. Eloy: Petrus Christus's Vocational portrait of a goldsmith', *Simiolus* 26 (1998) nr. 4, pp. 242-276.

485. Velden, Hugo van der, 'Petrus Christus' Our Lady of the Dry Tree. A note on the Influence of the Veneration of Images on Early Netherlandish Painting', in: W. Reinink, J. Stumpel (red.), *Memory & Oblivion: Proceedings of the XXIXth International Congress of the History of Art held in Amsterdam, 1-7 september 1996*, Dordrecht 1999, pp. 635-636.
486. Vellekoop, Kees, 'Music and Dance in the Paintings of Hieronymus Bosch', in: Jos Koldewey, Bernard Vermet en Barbera van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New Insights Into His Life and Work*, Rotterdam/Amsterdam-Gent 2001, pp. 201-206.
487. Vervoort, Renilde, 'The Pestilent Toad. The Significance of the Toad in the Works of Bosch', in: Jos Koldewey, Bernard Vermet en Barbera van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New Insights Into His Life and Work*, Rotterdam/Amsterdam-Gent 2001, pp. 145-152.
488. Vinken, Pierre, Lucy Schlüter, 'The foreground of Bosch's Death and the miser', *Oud Holland* 114 (2000) nr. 2-4, pp. 69-78.
489. Oudheusden, Jan van, Aart Vos (red.), *De wereld van Bosch*, 's-Hertogenbosch 2001.
490. Vrij, Marc Rudolf de, 'A newly discovered painting by the Master of the Lucy-legend: a companionpiece to the Philadelphia painting of saint Catharine', *Aachener Kunstblätter* 61 (1995-1997), pp. 405-408.
491. Vrij, Marc Rudolf de, 'Geput uit het werk van Rogier van der Weyden. Twee schilderijen, samengesteld uit onderdelen', *Antiek* 31 (1997) nr. 7, pp. 306-317.
492. Vrij, Marc Rudolf de, 'Vrancke van der Stockt en het retabel van Ambierk', *Jaarboek Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen* 1998, pp. 209-232.
493. Vrij, Marc Rudolf de, 'Sint Lucas tekent de Heilige Maagd door de Meester van Willem Bibaut', *Jaarboek Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen* 1998, pp. 233-242.
494. Vrij, Marc Rudolf de, 'The Master of Willem van Bibaut, his oeuvre, his alleged origin and his place in the studio', *Bruckmanns Pantheon* 56 (1998), pp. 186-191.
495. Vrij, Marc Rudolf de, *De Meester van de Virgo inter Virgines*, Rond 1500 1, Amsterdam 1999.
496. Vrij, Marc Rudolf de, *De Meester van de Magdalena-legende*, Rond 1500 2, Amsterdam 2000.
497. Vrugt, H. ter, 'Een altaarstuk van de kartuizer prior Cornelis Clerx voor de kartuize Sint-Annater-Woestijne bij Brugge', *Millennium* 14 (2000) nr. 1-2, pp. 128-134.
498. Wadum, J., L. Traversi, 'Un tableau avec Deux enfants s'embrassant au Mauritshuis', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *La peinture dans les Pays-Bas au 16ème siècle, Le dessin sous-jacent et la technologie dans la peinture. Colloque XII, 11-13 september 1997*, Leuven 1999, pp. 99-110.

499. Wallert, Arie, Gwen Tauber, Lisa Murphy (tekst), Arie Wallert (red.), *The Holy Kinship. A medieval masterpiece*, Zwolle/Amsterdam 2001. Verschenen naar aanleiding van de voltooiing van de restauratie van het schilderij van de Maagschap van de heilige Anna van Geertgen tot Sint Jans in het Rijksmuseum.
500. Wattel, Arvi, 'Stichterportretten bij Jheronimus Bosch', *Desipientia - zin & waan* 8 (2001) nr. 2, pp. 10-17.
- 500A. Wegen, Rik van, Kees Schreuder, Edwin Buijsen, Didier Martens en Peter van den Brink, Pieter Coecke van Aelst, *De Intocht in Jeruzalem. Retabelfragmenten in diaspora, tijdelijk weer bijeen* (Uitgelicht 5), Maastricht 2000.
501. Will, Chris, Jeroen Bosch. *Tussen Hemel & Hel*, Amsterdam 2001.
502. Willemsen, Annemarieke, 'Playing with Reality', in: Jos Koldewey, Bernard Vermet en Barbera van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New Insights Into His Life and Work*, Rotterdam/Amsterdam/Gent 2001, pp. 193-200.
503. Wisselaar, Karen, 'Evagationes spiritus. Het goede en het slechte gebed in de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Breda', *Madoc* 13 (1999) nr. 3, pp. 164-172.
504. Zanten, M. van, (tekst), Maximiliaan P.J. Martens (red.), *Aldus is opgeschilderd: Middeleeuwse muurschilderingen in Friese kerken, 1100-1600*, Groningen/Leeuwarden 1999.

Boekverluchting

505. As-Vijvers, Anne-Margreet W., *Miniaturen en Monnikenwerk. Middeleeuwse manuscripten uit een Brabantse collectie*, Tilburg 1999. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Tilburg, Scription.
506. As-Vijvers, Anne-Margreet W., 'Marginal Decoration in Ghent-Bruges Manuscripts', in: Rita Schlusemann, Jos M.M. Hermans, Margriet Hoogvliet (red.), *Sources for the History of Medieval Books and Libraries, Boekhistorische Reeks II*, Groningen 1999, pp. 245-256.
507. Beer, Richard de, 'Manuscriptproductie en randversieringen in Noord-Brabant. De karakteristieken van de kloosters', in: Arnoud-Jan Bijsterveld, Jan A.F.M. van Oudheusden, Robert Stein (red.), *Cultuur in het laatmiddeleeuwse Noord-Brabant. Literatuur - Boekproductie - Historiografie*, 's-Hertogenbosch 1998, pp. 64-74.
508. Bommel, Harry Chr. van, *Catalogus van de handschriften aanwezig in de bibliotheek Arnhem, Hilversum* 1999.
509. Biemans, Jos A.A., Jozef Janssens, Martine Meuwese, 'Jacob van Maerlant, Spiegel Historiae, De miniaturen', *Nederlandse letterkunde* 3 (1998) nr. 2, pp. 198-201.
510. Blockmans, Wim, 'Beïnvloeding en manipulatie van elite en massa', in: Walter Prevenier, *Prinsen en poorters. Beelden van de laat-middeleeuwse samenleving in de Bourgondische*

Nederlanden 1384-1530, Antwerpen 1998, pp. 321-332.

511. vervallen

512. Derolez, Albert, e.a. (red.), m.m.v. Jan-Willem Klein, Counts of Flanders, Provinces of East Flanders, Antwerp and Limburg, Corpus Catalogorum Belgii, The Medieval Booklists of the Southern Low Countries, vol. III, Brussel 1999.

513. Derolez, Albert, e.a. (red.), m.m.v. Jan-Willem Klein, Provinces of Brabant and Hainault, Corpus Catalogorum Belgii, The Medieval Booklists of the Southern Low Countries, vol. IV, Brussel 2001.

514. Dijk, Rudolf Th. van, F. van der Pol, 'Het getijdenboek van het Agnietenconvent te Kampen', Trajecta 7 (1998) nr. 2, pp. 111-129.

515. Dückers, Rob, "'Clastrum sine armario sicut castrum sine armamentario". De bibliotheek van de St-Laurentabdij te Luik in de twaalfde eeuw', Millennium 13 (1999) nr. 2, pp. 105-122.

516. Dückers, Rob, 'Boeken voor privé-devotie in het hertogdom Gelre in de vijftiende eeuw', in: J. Stinner, K.-H. Tekath (red.), Gelre - Geldern - Gelderland. Geschichte und Kultur des Herzogtums Geldern. 1 Herzogtum Geldern, Geldern 2001, pp. 383-394.

517. Dückers, Rob, 'Handschriften uit het Gelders gebied', in: Peter van der Coelen, (red.), De Gouden Eeuw van Gelre. Kunst en cultuur in het oude hertogdom, Geldern 2001, pp. 185-201. Tent.cat. Nijmegen, Museum Het Valkhof.

518. Foncke, Marianna, 'Een getijdenboek van Margaretha van York? Een confrontatie van twee getijdenboeken uit kringen rondom het Bourgondische hof', Millennium 11 (1997) nr. 2, pp. 113-124.

519. Geurts, A.J., 'Geschrieben im Fraterhaus zu Hulsbergen. Ein Spätmittelalterliches Skriptorium und die Buchherstellung in der IJssel-Region', in: Rita Schlusemann, Jos M.M. Hermans, Margriet Hoogvliet (red.), Sources for the History of Medieval Books and Libraries, Boekhistorische Reeks II, Groningen 1999, pp. 221-244.

520. Gumbert, J.P., Eenheden en fragmenten: colophon van een codicoloog, Leiden 2000. Afscheidsrede Universiteit Leiden.

521. Hemfort, Elisabeth, 'Illuminierte Handschriften aus dem Kreuzherrenkonvent Marienfrede. Neue Stilformen im Einflussbereich niederrheinischer Kunstregionen', in: Rita Schlusemann, Jos M.M. Hermans, Margriet Hoogvliet (red.), Sources for the History of Medieval Books and Libraries, Boekhistorische Reeks II, Groningen 1999, pp. 185-220.

522. Hermans, Jos M.M., 'Cisterciënzer handschriften uit Groningen, waaronder een handschrift uit het Zuid-Groningse klooster Essen/Jesse (1474)', in: D.E.H. de Boer, R.I.A. Nip, R.W.M. van Schaik (red.), Het Noorden in het midden, Assen 1998, pp. 256-268.

523. Hermans, Jos M.M., '10.000 martelaren in Oost-Groningen?' *Groninger Kerken* 17 (2000) nr. 2, pp. 48-49.
524. Hofman, Rijcklof, 'De functionaliteit van handschriften uit de Moderne Devotie', in: Kees Veelenturf (red.), *Geen povere schoonheid. Laat-middeleeuwse kunst in verband met de Moderne Devotie*, Nijmegen 2000, pp. 169-194.
525. Hommel-Steenbakkers, Nelly de, 'Binnenstebuiten gekeerde regenbogen omstreeks 1400: artistieke vrijheid of exegeese?' *Millennium* 11 (1997) nr. 2, pp. 125-132.
526. Hommel-Steenbakkers, P.H.J. de, *Een openbaring: Parijs, Bibliothèque Nationale, Ms. Néerlandais 3*, Nijmeegse Kunsthistorische Studies IX, dissertatie Nijmegen (Katholieke Universiteit Nijmegen) 2001.
527. Hülsmann, Margriet, 'Sets of Codicological Characteristics and their Overlapping Areas. Various Aspects of Book Production', in: Rita Schlusemann, Jos M.M. Hermans, Margriet Hoogvliet (red.), *Sources for the History of Medieval Books and Libraries, Boekhistorische Reeks II*, Groningen 1999, pp. 257-270.
528. Hülsmann, Margriet, 'Gedecoreerde handschriften uit tertiariissenconventen in Amsterdam en Haarlem: boekenbezit versus boekproductie', *Ons geestelijk erf* 74 (2000) nr. 1-2, pp. 153-180.
529. Janssens, J.D., M. Meuwese, *Jacob van Maerlant Spiegel Historiae. De miniaturen uit het handschrift Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, KA XX*, Leuven 1997. Uitgegeven n.a.v. de tent. 'Jacob van Maerlant: de middeleeuwse wereld op schrift'.
530. Kellman, Herbert, (red.), *The treasury of Petrus Alamire. Music and Art in Flemish Court Manuscripts 1500-1535*, Gent-Amsterdam 1999. Verschenen n.a.v. de tent. *Alamire's Treasury. Music and Miniatures from Charles V's days 1500-1535* in Leuven, Predikherenkerk. Met bijdragen van Wim Blockmans, Eric Jas en Jacobijn Kiel.
531. Korteweg, Anne S., *Boeken van Oranje-Nassau: de bibliotheek van de graven van Nassau en prins van Oranje in de vijftiende en zestiende eeuw*, Den Haag 1998. Uitgegeven bij de gelijknamige tent. in Den Haag, Museum van het Boek.
532. Kreek, M. de, 'Onderzoeksproject rond twee Maastrichtse kosterboeken', *De Maasgouw* 117 (1998), pp. 299-302.
533. Meulen, Janet F. van der, 'Avesnes en Dampierre of 'De kunst der liefde'. Over boeken, bisschoppen en Henegouwse ambities', in: D.E.H. de Boer, E.H.P. Cordfunke, H. Sarfatij (red.), *1299: één graaf, drie graafschappen. De vereniging van Holland, Zeeland en Henegouwen*, Hilversum 2000, pp. 47-72.
534. Meuwese, Martine, 'Het illustreren van middeleeuwse handschriften. Jacob van Maerlant in kleur', in: T. Brandenburg, *Jacob van Maerlant. De middeleeuwse wereld op schrift*, s.l. 1997, pp. 21-28.

535. Meuwese, Martine, 'Die Illumination der Detmolder 'Der Naturen Bloeme'-Handschrift', in: Amand Berteloot, Detlev Hellfaier, Jacob van Maerlants "Der naturen bloeme" und das Umfeld, Niederlande-Studien 35, Münster 2001, pp. 135-152.
536. Meuwese, Martine, Beeldend vertellen: de verluchte handschriften van Jacob van Maerlants 'Rijmbijbel' en 'Spiegel Historiael', dissertatie Leiden (Rijksuniversiteit) 2001.
537. Nieuwenhuisen, Kathleen Anita van, Het jawoord in beeld: huwelijksafbeeldingen in middeleeuwse handschriften (1250-1400) van het Liber Extra, dissertatie Amsterdam (Vrije Universiteit) 2000.
538. Oosterman, Johan, 'Heiligen, gebeden en heiligengebeden', in: Marijke Carasso-Kok, Anneke B. Mulder-Bakker (red.), Gouden Legenden. Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden, Hilversum 1997, pp. 151-164.
539. Overgaauw, E.A., 'Handschriften, kloosterbibliotheken en Middelnederlandse literatuur', Millennium 13 (1999) nr. 1, pp. 37-44.
540. Pol, F. van der, 'De Getijden van alle heiligen. Uit het getijdenboek van de zusters van Sint Agnes', in: F. van der Pol, M. Smit (samenst.), De zusters van Sanct-Agnetenhuus. De geschiedenis, materiële cultuur en spiritualiteit van het Kamper Agnietenconvent, Kampen 1997, pp. 111-131.
541. Schaïk, Remi van, 'Veertiende-eeuwse missaalfragmenten in Oldenburg: een nieuw testimonium van de middeleeuwse Walfridus-cultus', in: D.E.H. de Boer, R.I.A. Nip, R.W.M. van Schaïk (red.), Het noorden in het midden, Groninger Historische Reeks 17, Assen 1998, pp. 225-239.
542. Schlusemann, Rita, Jos M.M. Hermans, Margriet Hoogvliet (red.), Sources for the History of Medieval Books and Libraries, Boekhistorische Reeks II, Groningen 1999. Verslag van de Groningse Codicologendagen, 8-10 oktober 1996.
543. vervallen
544. Schreurs, Eugeen, (red.), De schatkamer van Alamire. Muziek en miniaturen uit keizer Karels tijd (1500-1535), Leuven 1999. Met bijdragen van Richard de Beer, Marloes Biermans, Klaas van der Heide en Eric Jas.
545. Tax, K.W.J.M., 'Denn, was schlummert, ist doch da Ein Kölner Stundebuch aus dem 14.-15. Jahrhundert, Geert Grote und die Windesheimer', Ons geestelijk erf 71 (1997) nr. 3, pp. 205-214.
546. Vellekoop, Kees, 'Muziekinstrumenten in psalmteksten: de interpretatie in woord en beeld, van de kerkvaders tot het Utrechts Psalterium', in: R.E.V. Stuip, C. Vellekoop (red.), Omgang met het verleden, Utrechts bijdragen tot de Medievistiek 18, Hilversum 2001, pp. 45-62.
547. Wierda, Lydia, 'Een oetmoedich boeck': het ideale boek bij de Moderne Devoten', in: Kees Veelenturf (red.), Geen povere schoonheid. Laat-middeleeuwse kunst in verband met de Moderne

Devotie, Nijmegen 2000, pp. 155-168.

548. Wierda, Lydia, m.m.v. Ina Kok, Wybren Scheepsma, Middeleeuwse handschriften uit het klooster Diepenveen, Deventer 2000. Uitgegeven naar aanleiding van de gelijknamige tent. in Deventer, Stadsarchief.

Tekenkunst

549. Broch, Mark P.J., 'De gesluierde ontsluiting. Een iconografische identificatie van Jan Swarts Gesluierde vrouw in de verzameling Lugt', Bulletin van het Rijksmuseum 48 (2000) nr. 3, pp. 157-161.

550. Nieuwenhuizen, Paul, 'Jan Gossaert, 'Spinario' en fragmenten van andere Romeinse beeldbouwwerken, 1509', in: Nelke Bartelings, Bram de Klerck, Eric Jan Sluiter (red.), Uit het Leidse Prentenkabinet. Over tekeningen, prenten en foto's, bij het afscheid van Anton Boschloo, Leiden 2001, pp. 19-21.

Prentkunst

551. Bruin, H. de, 'Illustraties in gedrukte getijdenboeken uit en voor de Nederlanden', Millennium 14 (2000) nr. 1-2, pp. 104-127.

552. Cornelis, Bart, Jan Piet Filedt-Kok, 'The taste for Lucas van Leyden prints', Simiolus 26 (1998) nr. 1-2, pp. 18-86.

553. Filedt Kok, J.P., (samenst.), Harriët Stroomberg (introd.), Jan Ewoutsz., Harmen Jansz. Muller, The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, Rotterdam 1999.

554. Goudriaan, Koen, 'Het Passionael op de drukpers', in: Marijke Carasso-Kok, Anneke B. Mulder-Bakker (red.), Gouden Legendes. Heiligenlevens en heiligenverering in de Nederlanden, Hilversum 1997, pp. 73-88.

555. Rosier, Bart A., The Bible in print: Netherlandish bible illustration in the sixteenth century, 2 dl., Leiden 1997. Eerder verschenen als dissertatie, Vrije Universiteit, Amsterdam 1992.

556. Schepers, Kees, Hanneke de Bruin, 'Pars pro toto: reconstructing a sixteenth-century edition', Quaerendo 31 (2001) nr. 1, pp. 17-25.

557. Visser, J.C., P.C.J. van der Krogt, De stadsplattegronden van Jacob van Deventer. Map 12, Deutschland und Luxemburg, Alphen aan de Rijn 2001.

Kunstnijverheid, algemeen

558. Assink, J., O. Brinkkemper, R. van Genabeek, J. Kottman, F. Laarman, M. Smit, J. Verweij, 'De materiële cultuur van het Agnietenconvent', in: F. van der Pol, M. Smit (samenst.), De zusters van Sanct-Agnietenhuus. De geschiedenis, materiele cultuur en spiritualiteit van het Kamper Agnietenconvent, Kampen 1997, pp. 59-100.

559. Bartels, Michiel, *Steden in scherven. Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900)*, 2 dl., Amersfoort 1999. Met bijdragen van Michael Klomp, Jaap Kottman, Hans van der Meulen, Herbert Sarfatij, Dorien van de Venne.

560. Clevis, Hemmy, *Zwolle ondergronds. Zeven blikvangers van archeologische vondsten in Zwolle*, Zwolle 2001.

560A. Hermans, M.R., 'De kaarsenkroon', in: M. Groothedde, G.E. Hartman, M.R. Hermans, W.H. de Jonge, C.O.A. Schimmelpennick van der Oije, Chr. te Strake (red.), *De Sint-Walburgiskerk in Zutphen: momenten uit de geschiedenis van een middeleeuwse kerk*, Zutphen 1999, pp. 156-158.

561. Koldewey, Jos, D. Kicken, J.R. ter Molen (red.), *Gevonden voorwerpen, opstellen over middeleeuwse archeologie voor H.J.E van Beuningen / Lost and found, essays on medieval archaeology*, Rotterdam Papers 11, Rotterdam 2000.

562. Staal, Casper, 'Het bisdom Utrecht: relieken, relikwieën en reliekhouders', in: Henk van Os (tekst), Thijs Tromp (red.), *De Weg naar de Hemel. Reliekverering in de Middeleeuwen*, Baarn 2000, pp. 163-198.

563. Tamboer, Annemies, (tekst), Vincent van Vilsteren (red.), *Opgedolven Klanken. Archeologische muziekinstrumenten van alle tijden*, Zwolle 1999. Verschenen bij de tent. in Assen, Drents Museum.

564. Willemsen, J.M.F., 'Medieval Children's Toys in the Netherlands: Production, Sale and Trade', in: G. de Boe, F. Verhaeghe (red.), *Art and Symbolism in Medieval Europe. Papers of the "Medieval Europe Brugge 1997" Conference*, Zellik 1997, pp. 405-412.

565. Willemsen, J.M.F., 'Overall afblijven. De materiële cultuur van het kind', in: Charles de Mooij, Barbara Kruijsen (samenst.), Paul Huys Janssen e.a. (eindred.), *Kinderen van alle tijden*, Zwolle 1997, pp. 31-52.

Kunstnijverheid, aardewerk en glas

566. Boersma, J.W., 'Vetpotjes ter illuminatie uit Noord-Nederland', *Westerheem* 46 (1997) nr. 2, pp. 14-18.

567. Groeneweg, Gerrit, 'Het 'spinpotje' uit Hoeven: tijd voor een nieuwe versie', *Westerheem* 48 (1999) nr. 4, pp. 121-130.

568. Groeneweg, Gerrit, 'Waarin een klein kruikje groot kan zijn: het 'spinpotje' uit Hoeven, tijd voor een nieuwe visie (3)', *Westerheem* 50 (2001) nr. 2, pp. 73-80.

569. Henkes, Harold E., 'Een zestiende-eeuws geëmailleerd bekerglas met vrouwenportretten en ander glaswerk uit het Groningse bodemarchief', *Vormen uit vuur: mededelingenblad* 163 (1998) nr. 1, pp. 26.

570. Henkes, Harold E., 'Frans drinkglas uit de zestiende tot de late achttiende eeuw in Nederland', *Vormen uit vuur: mededelingenblad* 172 (2000) nr. 3, p. 7.

571. Huppertz, Wim, (tekst), K. Vlierman (red.), *Ceramiek uit een brandlaag van 1490 in het kanunnikenhuis Visserstraat 31 te Breda, Corpus van middeleeuws aardewerk uit gesloten vondstcomplexen in Nederland en Vlaanderen (C.M.A.) afl. 13, 's-Hertogenbosch 1997.*

572. Janssen, Hans, Eddie Nijhof (tekst), K. Vlierman (red.), *Ceramiek uit drie beerputten onder de stadswal (1542-1543) van 's-Hertogenbosch, Corpus van middeleeuws aardewerk uit gesloten vondstcomplexen in Nederland en Vlaanderen (C.M.A.) afl. 14,15,16, 's-Hertogenbosch 1999.*

573. Jonge, W. de, J-L.E. Marcillaud, 'Iets meer licht op de vroegste Middeleeuwen tussen de mondingen van Oude Rijn en Maas', *Westerheem* 50 (2001) nr. 2, pp. 50-71.

574. Ostkamp, Sebastiaan, 'Laat-middeleeuwse hoogversierde gatenpotten uit Rotterdamse bodem', *Vormen uit vuur* (1998) nr. 165, pp. 2-14.

575. Verhoeven, A.A.A., *Middeleeuws gebruiks aardewerk in Nederland (8ste-13de eeuw), Amsterdam archeological studies 3, Amsterdam 1998. Gebaseerd op de auteurs dissertatie Handgemaakt aardewerk in Nederland, 8ste-13de eeuw: enkele studies over middeleeuwse kogelpotten, Universiteit van Amsterdam 1996.*

576. Wiggers, R., 'Middeleeuws glas uit Diemen', *Westerheem* 49 (2000) nr. 1, pp. 2-10.

Kunstnijverheid, metaal

577. Anrooij, Wim van, 'Heraldische aspecten van insignes', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewij, D. Kicken (red.), *Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 225-233.*

578. Beuningen, H.J.E. van, A.M. Koldewij, D. Kicken (red.), *Heilig en profaan 2: 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001.*

579. Beuningen, H.J.E. van, A.M. Koldewij, D. Kicken, 'Inleiding', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewij, D. Kicken (red.), *Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 1-6.*

580. Beuningen, H.J.E. van, 'Insignevondsten uit Westerschouwen', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewij, D. Kicken (red.), *Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 54-58.*

581. Beuningen, H.J.E. van, A.M. Koldewij, D. Kicken, 'Catalogus religieuze en profane insignes', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewij, D. Kicken (red.), *Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 242-472.*

582. Boertjes, Katja, 'Late Medieval badges and other pilgrim's souvenirs excavated in Amsterdam', in: G. de Boe, F. Verhaeghe (red.), Papers of the "Medieval Europe Brugge 1997" Conference: volume 5: Art and symbolism in Medieval Europe, Zellig 1997, pp. 139-143.
583. Boertjes, Katja, 'Pelgrimsampullen uit Nederlandse en Belgische bodem. Souvenirs met een eeuwenoude traditie?' in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken (red.), Heilig en profaan 2: 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 79-87.
584. Dijk, Lydie van, (red.), Glans langs de IJssel. Zilver uit Zutphen, Deventer, Zwolle en Kampen, Zwolle 1999. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Zutphen, Stedelijk Museum, Deventer, Historisch Museum de Waag, Zwolle, Stedelijk Museum, Kampen, Stedelijk Museum. Met bijdragen van Lydie van Dijk, B. Dubbe, Nina Herweijer, Lian Jeurissen, Joh. R. ter Molen en Errol van de Werdt.
585. Dubbe, B., Zwols zilver. Het Zwolse goud- en zilversmidsambacht en zijn meesters, Zwolle 1999.
586. Hendriks, Johan, 'Insignes in context? Pelgrimsinsignes van het Statenveld in Dordrecht, 1997-2000', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken (red.), Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 37-53.
587. Kicken, Dory, 'Stand van onderzoek', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken, Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 7-22.
588. Knol, Egge, 'Thomas Becket in Groningen', Hervonden stad. Jaarboek voor archeologie, bouwhistorie en restauratie in de gemeente Groningen, Groningen 1997, pp. 63-66.
589. Knol, Egge, 'Godlinze: nieuwe ontdekking in een oude vondst', Bulletin Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum (1998) nr. 51, pp. 3-4.
590. Knol, Egge, 'Museumstuk: Karolingische wapens uit het grafveld Godlinze', Stad lande 7 (1998) nr. 4, pp. 6-9.
591. Knol, Egge, Xandra Bardet, 'Carolingian weapons from the cemetery of Godlinze, the Netherlands', in: H. Sarfatij, W.J.H. Verwers, P.J. Woltering (red.), In discussion with the past, Archaeological Studies presented to W.A. van Es, Zwolle/Amersfoort 1999, pp. 213-225.
592. Koldewey, Jos, 'Sacred and profane: medieval mass-produced badges', in: G. de Boe, F. Verhaeghe (red.), Art and Symbolism in Medieval Europe. Papers of the "Medieval Europe Brugge 1997" Conference, Zellig 1997, pp. 135-137.
593. Koldewey, Jos, 'Speldjes met betekenis', Kunstschrift 42 (1998) nr. 6, pp. 21-27.
594. Koldewey, Jos, 'Vroomheid in tin en lood. Bossche pelgrimsinsignes als historische bron',

Brabants heem 50 (1998) nr. 2, pp. 52-61.

595. Koldewey, Jos, 'Pelgrimstekens in en uit 's-Hertogenbosch', *Signum* 10 (1998) pp. 13-17.

596. Koldewey, Jos, 'Insignes', in: I. Kockelbergh (red.), *Fascinerende facetten van Vlaanderen - over kunst en samenleving*, Antwerpen 1998, pp. 163-176, 199-201. Ook verschenen in het Engels.

597. Koldewey, Jos, 'Pelgrimstekens van de drie hosties te Wilsnack', 'Pelgrimstekens van de hostiemonstans te Amsterdam', 'Pelgrimstekens van de hostiemonstrans te Sternberg', 'Pelgrimstekens van de hostieschending te Blomberg', 'Pelgrimstekens van het hostiewonder te Kranenburg', in: M. Smeyers (red.), Dirk Bouts (ca. 1410-1475), Leuven 1998, pp. 506-510.

598. Koldewey, Jos, 'The wearing of significative badges, religious and secular: the social meaning of behavioural pattern', in: Wim Blockmans, Antheun Janse (red.), *Showing status: representations of social positions in the Late Middle Ages, Medieval texts and cultures of Northern Europe* 2, Turnhout 1999, pp. 307-328.

599. Koldewey, Jos, 'Reliekhooft en pelgrimstekens. Nieuws over de Utrechtse zilversmid Cornelis van Noert', in: J-P. van Rijen (red.), *De Stavelij in zilver. 25 jaar Zilverclub*, s.l. 2000, pp. 31-38.

600. Koldewey, Jos, 'Te Sente Thomas van Cantelberghe, in Ingelant... Pelgrimsinsignes en pelgrimstochten naar Thomas Becket', in: R. Bauer (red.), *Thomas Becket in Vlaanderen. Waarheid of legende?*, Kortrijk 2000, pp. 49-72.

601. Koldewey, Jos, 'Hekserij met insignes. Een tekening van Jheronimus Bosch geïnterpreteerd aan de hand van volkssieraden', *Desipientia - zin & waan* 8 (2001) nr. 2, pp. 18-29.

602. Koldewey, Jos, 'Tsante Thomaes te Cantelberghe. Pelgrimstochten vanuit de Nederlanden naar Canterbury: teruggevonden insignes en berichten uit een andere bron', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken (red.), *Heilig en profaan 2: 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties*, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 88-104.

603. Koldewey, Jos, 'De Antwerpse kromstaf van de Norbertijnenabdij Tongerlo, vervaardigd in 1536 in opdracht van abt Arnold Streysters', in: Joost Vander Auwera (red.), *Liber Amicorum Raphaël De Smedt*, 2 *Artium Historia, Miscellanea Neerlandica* 24, Leuven 2001, pp. 215-231.

604. Koldewey, Jos, 'Pelgrimstekens, -ampullen en hoorns', in: Peter van der Coelen (red.), *De Gouden Eeuw van Gelre. Kunst en cultuur in het oude hertogdom*, 2 *Hertogdom Gelre*, Geldern 2001, pp. 179-184.

605. Kroon, Marike de, 'Medieval pilgrim badges in the collection of the Museum for religious art: Het Catharijneconvent, Utrecht', in: G. de Boe, F. Verhaeghe (red.), *Papers of the "Medieval Europe Brugge 1997" Conference: volume 5: Art and symbolism in Medieval Europe*, Zellig 1997, pp. 145-148.

606. Leupen, P.H.D., 'Stadszegel en stadsmuur', in: D.P. Blok e.a. (red.), *Datum et actum: opstellen*

aangeboden aan Jaap Kruisheer ter gelegenheid van zijn vijftenzestigste verjaardag, Publicaties van het Meertens Instituut 29, Amsterdam 1998, pp. 285-293.

607. Loon- van de Moosdijk, Elly van, 'Pilgrim badges and bells', in: G. de Boe, F. Verhaeghe (red.), Papers of the "Medieval Europe Brugge 1997" Conference: volume 5: Art and symbolism in Medieval Europe, Zellig 1997, pp. 149-154.

608. Loon- van de Moosdijk, Elly van, 'Klokkenbrons bij daglicht: een laat-middeleeuwse klok van dichtbij bekeken', in: Tim Graas, (red.), Lood om oud ijzer, Soesterberg 1998, pp. 73-82.

609. Loon- van de Moosdijk, Elly van, 'Aan de schemering onttrokken: versieringen op middeleeuwse klokken in Brabant', Brabants heem 50 (1998) nr. 4, pp. 140-149.

610. Loon-van de Moosdijk, Elly van, 'Pelgrimsinsignes op 'Nederlandse' klokken', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken (red.), Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 112-127.

611. Piron, Willy, 'Middeleeuwse insignes bijeengebracht', Ex Tempore. Verleden Tijdschrift Nijmegen 20 (2001) nr. 1, pp. 20-27.

612. Piron, Willy, 'Middeleeuwse pelgrimstekens in kaart gebracht: een Nijmeegs onderzoek', De Jacobsstaf 12 (juni 2000), pp. 46-52.

613. Pol, Arent, 'Muntspelden: profane draagtekens met muntvoorstelling', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken (red.), Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 473-476.

614. Pol, Arent, 'Catalogus munten en muntspelden', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken (red.), Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 477-497.

615. Staal, Casper, 'Liturgische kleding en liturgische voorwerpen op pelgrimstekens', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken (red.), Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 145-160.

616. Velden, Hugo van der, Gerard Loyet & Karel de Stoute: het votiefportret in de Bourgondische Nederlanden, dissertatie Utrecht (Universiteit Utrecht) 1997.

617. Velden, Hugo van der, The Donor's Image. Gerard Loyet and the Votive Portraits of Charles the Bold, Turnhout 2000.

618. Velden, Hugo van der, 'Uit de schatkamer van Karel de Stoute', Kunstschrift 45 (2001) nr. 6, pp. 18-23.

619. Velden, Hugo van der, 'Karel de Stoute op bedevaart: de aanschaf van pelgrimstekens door de graaf van Charolais', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken (red.), Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12,

Cothen 2001, pp. 234-241.

620. Winkelman, Johan H., 'Bazige vrouwen, hitsige dwazen en leurende kooplieden. Over laatmiddeleeuwse erotische insignes uit de Nederlanden', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken (red.), Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 179-195.

621. Wustenhoff, J.E., 'Bodem- en dekselmedaillons in laatmiddeleeuwse tinnen voorwerpen', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken (red.), Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 137-144.

622. Zijlstra-Zweens, H.M., 'Heiligen in het harnas', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewey, D. Kicken (red.), Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 161-172.

Kunstnijverheid, textiel

623. Hartkamp-Jonxis, Ebeltje, 'Susanna op tafel of 'non plus ultra' op linnendamast', Antiek 31 (1997) nr. 7, pp. 298-305.

kunstnijverheid, overig

624. Koldewey, Jos, K. Vlierman, 'A remarkable clapper: significance, function and origin', in: F.M. Hocker, K. Vlierman (red.), A small cog, wrecked on the Zuiderzee in the early fifteenth century, 1997, pp. 86-97.

625. Dijkman, Wim, Anton Ervynck, Antler, bone, horn, ivory and teeth: the use of animal skeletal materials in Roman and early Medieval Maastricht, Archaeologica Mosana 1, Maastricht 1998.

626. Dijkman, W.H.M.N., L. Emmen, Voeten in de aarde: schoeisel uit Maastrichtse bodem, Maastricht 1997. Verschenen bij tent. Maastricht, Natuurhistorisch Museum.

627. Goubitz, Olaf, 'Eight exceptional Medieval shoes from the Netherlands', Berichten van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek 42 (1996-1997) pp. 425-455.

628. Goubitz, Olaf, J.W. Boersma, 'De ledervondsten uit de Wierde Heveskesklooster', Palaeohistoria 39-40 (2000) pp. 613-625.

629. Goubitz, Olaf, Carol van Driel-Murray, Willy Groenman-van Waateringe, Stepping through time: archaeological footwear from prehistoric times until 1800, Zwolle 2001.

630. Kuipers, Jan J.B., 'Speelgoedscheepjes uit Veere en Rostock', Westerheem 49 (2000) nr. 1, pp. 11-15.

631. Veelenturf, Kees, 'Identiteit verbeeld: over kloosterzegels van het kapittel van Windesheim', in: Kees Veelenturf (red.), Geen povere schoonheid. Laat-middeleeuwse kunst in verband met de

Moderne Devotie, Nijmegen 2000, pp. 291-314.

632. Venner, G., 'De oudste schepenzegels van Sint Pieter (1294)', *De Maasgouw* 117 (1998) nr. 2, pp. 98-102.

Numismatiek

633. Beek, M.F.L. van der, 'Het muntwezen in de landen van herwaartsover', in: Keizer Karels Geldbeurs. Geld en financiën in de XVIe eeuw, Brussel 2000, pp. 147-169.

634. Benders, Jos, 'De muntslag van Maria van Brabant', *De Beeldenaar* 25 (2001) nr. 3, pp. 99-105.

635. Bergh, L.E. van den, 'Twee bewaard gebleven zilveren zegelstempels uit de vroege veertiende eeuw', *Oud Utrecht* 70 (1997) nr. 5, pp. 108-112.

636. Flokstra, M., 'Reinoud van Gulik en het Ambt Kessel (1394-1402)', *De Maasgouw* 118 (1999) nr. 4, pp. 215-226.

637. Grolle, J.J., *De muntslag van de graven van Holland tot de Bourgondische unificatie in 1434*, 3 dln., Amsterdam 2000. Tweede herziene en vermeerderde druk. Eerste druk in 1997.

637A. Groothedde, M., 'Een muntschat uit de S. Walburgiskerk', in: M. Groothedde, G.E. Hartman, M.R. Hermans, W.H. de Jonge, C.O.A. Schimmelpennick van der Oije, Chr. te Strake (red.), *De Sint-Walburgiskerk in Zutphen: momenten uit de geschiedenis van een middeleeuwse kerk*, Zutphen 1999, pp. 229- 231.

638. Gropp, Stefan, 'Tussen Brussel en het Duitse Rijk. De stedelijke muntslag van Deventer en Nijmegen', *De Beeldenaar* 25 (2001) nr. 4, pp. 154-160.

639. Haye, Régis de la, 'Zegelstempels uit de koude grond', *De Maasgouw* 118 (1999) nr. 1, pp. 1-12.

640. Ilisch, Peter, 'Van Tiel naar Deventer. Over een 11e eeuwse imitatie', *De Beeldenaar* 21 (1997) nr. 1, pp. 320-322.

641. Jacobi, Hans, 'Gouden guldens in Friesland. De vondst Piaam in 1998', *Spiegel historiael* 34 (1999) nr. 7-8, pp. 308-313.

642. Jacobi, Hans, m.m.v. Bouke Jan van der Veen, 'Een munt van het vrije Friesland', *De Beeldenaar* 23 (1999) nr. 4, pp. 172-179.

643. Lanting, Jan, 'Een fibula van een 'Arabische munt' uit de Peperstraat', *Hervonden Stad. Jaarboek voor archeologie, bouwhistorie en restauratie in de gemeente Groningen*, Groningen 2001, pp. 65-68.

644. Lucassen, Jan, 'Loonbetaling en muntcirculatie in Nederland (1200-2000)', *Jaarboek voor munt- en penningkunde* 86 (1999) pp. 1-70.

645. Pol, Arent, 'Euro's in de vroege middeleeuwen?' Spiegel historiael 34 (1999) nr. 7-8, pp. 298-306.

646. Pol, Arent, 'Medieval coins from Wijnaldum', in: J.C. Besteman, e.a., The excavations at Wijnaldum, Rotterdam 1999, pp. 217-227.

647. Scheffers, A.A.J., 'Bourgondische en andere muntslag in de Noordelijke Nederlanden ten tijde van Karel V', in: Keizer Karels Geldbeurs. Geld en financiën in de XVIe eeuw, Brussel 2000, pp. 117-145.

648. Schlüter, Lucy L.E., Erasmus op de penning, Nieuwjaarsreeks 97/98, Rotterdam 1997.

649. Wis, Jan C. van der, 'Drie opmerkelijke muntjes uit de Folkingestraat', Hervonden stad. Jaarboek voor archeologie, bouwhistorie en restauratie in de gemeente Groningen, Groningen 1997, pp. 55-62.

650. Wis, J.C. van der, 'Drie opmerkelijke muntjes uit de Folkingestraat', De Beeldenaar 22 (1998) nr. 1, pp. 17-22.

651. Wis, J.C. van der, 'Uit de muntplaats Groningen', Spiegel historiael 35 (2000) nr. 5, pp. 189-195.

Overig

652. Asperen de Boer, J.R.J. van, 'Curriculum vitae van Johan Rudolph Justus van Asperen de Boer geboren in 1935 te Amsterdam', in: Peter van den Brink, Liebesth Helmus (red.), Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer, Zwolle 1997, pp. 239-247.

653. Caspers, Charles M.A., 'De kerstkribbe van zuster Katheryna van Arkel, 'die blijnde': Jezus en de vrouwelijke Devoten in de vijftiende eeuw', in: Kees Veelenturf (red.), Geen povere schoonheid. Laat-middeleeuwse kunst in verband met de Moderne Devotie, Nijmegen 2000, pp. 76-85.

654. Herwaarden, Jan van, 'Jacobusverering in Rotterdam', Rotterdams Jaarboekje 8 (2000) pp. 192-221.

655. Hoop Scheffer, D. de, 'Bibliografie van K.G. Boon', Bulletin van het Rijksmuseum 47 (1998) nr. 2-3, pp. 304-315.

656. Oudheusden, Jan van, 'De verloren zoon', in: Jan van Oudheusden, Aart Vos (red.), De wereld van Bosch, 's-Hertogenbosch 2001, pp. 134-161.

657. Staal, Casper, 'Kleuren in middeleeuwse liturgie', Madoc 15 (2001) nr. 4, pp. 246-256.

658. Vink, Ester, Aart Vos, 'Leven in de stad', in: Jan van Oudheusden, Aart Vos (red.), De wereld van Bosch, 's-Hertogenbosch 2001, pp. 26-49.

Bibliografie 2002

Nederlands onderzoek naar middeleeuwse beeldende kunst en kunstnijverheid van 1997 tot en met 2001

659. Zee, Jelga van der, Bibliografie van Nederlands onderzoek naar middeleeuwse beeldende kunst en kunstnijverheid 1991-1997, Utrecht 1997. Met een commentaar van Robert W. Scheller.

OVERIG

Algemeen

660. Borchert, Till-Holger, (tekst), Peter van den Brink, D.H. van Wegen (red.), Rondom Dürer. Duitse prenten en tekeningen ca. 1420-1575 uit de collectie van Museum Boijmans Van Beuningen, Maastricht/Gent 2000. Verschenen bij de tent. Rondom Dürer in het Bonnefantenmuseum te Maastricht, 10 maart - 12 juni 2000.
661. Chavannes-Mazel, Claudine A., 'Aan de vergetelheid ontrukkt', *Kunstschrift* 45 (2001) nr. 6, pp. 4-11.
662. Klamt, Johann-Christian, 'Le tumeur de Notre-Dame - Gaukler in Demut', *Zeitschrift für Kunstgeschichte* 60 (1997) nr. 3, pp. 289-307.
663. Klinkert, Christi M., 'Woord en beeld in 'La Queste del Saint Graal'', *Madoc* 13 (1999) nr. 3, pp. 130-138.
664. Landewé, Wendy, 'Hartveroverende belegeringen. De belegeringen van het liefdeskasteel in de middeleeuwse kunst', *Madoc* 15 (2001) nr. 3, pp. 139-148.
665. Lehmann, Ann-Sophie, 'De hand als hoofdzaak', *Kunstschrift* 45 (2001) nr. 4, pp. 2-8.
667. Oosterwijk, Sophie, 'Heilige hemden en hosen. Relieken en bedevaart in Aken', *Madoc* 14 (2000) nr. 3, pp. 130-141.
668. Scheller, Robert W., *Die Seelenwägung und das Kelchwunder Kaiser Heinrichs II*, Koninklijke Akademie van Wetenschappen. Mededelingen van de afdeling Letterkunde, dl. 60, nr. 4, Amsterdam 1997.
669. Scheller, Robert W., 'L'union des princes: Louis XII, his allies and the Venetian campaign 1509', *Simiolus* 27 (1999) nr. 4, pp. 195-242.
670. Schmidt, Victor M., 'Le voyage dans les airs d'Alexandre le Grand dans l'art roman', *Bulletin de l'École Antique de Nîmes* 24 (1998) pp. 135-154.
671. Tongeren, Fleur van, 'Het speelveld der liefde. Het schaakspel als liefdesmotief in hoofse romans en beeldende kunst', *Madoc* 15 (2001) nr. 2, pp. 74-85.

Bronnen en kunsttheorie

672. Thijssen, Johannes M.M.H., 'Kleur bekennen. Middeleeuwse theorieën over de waarneming van kleuren', *Madoc* 15 (2001) nr. 4, pp. 271-278.

Kunst en maatschappij

673. Klamt, Johann-Christian, 'Artist and Patron: The Self-Portrait of Adam Kraft on the

Sakramentshaus of St. Lorenz in Nuremberg', *Visual Resources XIII* (1998) nr. 3-4, pp. 393-421.

674. Klamt, Johann-Christian, 'Artist and Patron: The Self-Portrait of Adam Kraft on the Sakramentshaus of St. Lorenz in Nuremberg', in: Wim Blockmans, Antheun Janse (red.), *Showing status: representations of social positions in the Late Middle Ages, Medieval texts and cultures of Northern Europe 2*, Turnhout 1999.

675. Scheller, Robert W., 'Kaiser Maximilian und die Päpste seiner Zeit', in: *Hochrenaissance im Vatikan. Kunst und Kultur im Rom der Päpste*, Ostfildern-Ruit 1999, pp. 70-76. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Bonn, Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik Deutschland.

Beeldhouwkunst

676. Brink, Peter van den, 'Een onmisbare aankoop!' *Kunstschrift 44* (2000) nr. 5, p. 52.

677. Janssen, A.A.M.P., Peter te Poel, Ulrich Schäfer, *Spätmittelalterliche Holzskulptur zwischen Maas, Rur und Wurm*, Heinsberg 2001. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Heinsberg.

678. Lohuizen, Thomas van, 'Eine Madonna für Jedermann', *Romerike Berge 49* (1999) nr. 2, pp. 30-32.

679. Lunsingh Scheurleer, Pauline, 'Over invloed, overname en samensmelting: een godin uit het Indisch subcontinent en haar Indonesische equivalent', *Bulletin van het Rijksmuseum 46* (1998) nr. 4, pp. 410-431.

680. Scholten, Frits, 'Een onmisbare aankoop? Bonnefantenmuseum verwerft middelmatig altaarstuk', *Kunstschrift 44* (2000) nr. 4, pp. 47. Een reactie van Peter van den Brink in *Kunstschrift 44* (2000) nr. 5, pp. 52.

681. Veelenturf, Kees, *Dia brátha: eschatological theophanies and Irish high crosses*, Amsterdamse historische reeks. Deel 33. Kleine serie, Amsterdam 1997.

682. Veelenturf, Kees, *Dia brátha: eschatological theophanies and Irish high crosses*, dissertatie Amsterdam (UVA) 1997.

683. Veelenturf, Kees, 'Irish high crosses and Continental art: shades of iconographical ambiguity', in: Colum Hourihane, *From Ireland coming: Irish art from the early Christian to the late Gothic period and its European context*, *Index of Christian art occasional papers 4*, Princeton 2001, pp. 83-101.

684. Veelenturf, Kees, 'Apocalyptic elements in Irish high cross iconography?' in: Mark Redknapp, Nancy Edwards, Susan Youngs, Alan Lane, Jeremy Knight (red.), *Pattern and purpose in insular art. Proceedings of the Fourth International Conference on Insular Art held at the National Museum & Gallery, Cardiff 3-6 September 1998*, Oxford 2001, pp. 209-219.

685. Venner, G., 'Keuls beeldhouwwerk in Limburg', *De Maasgouw 120* (2001) nr. 1, pp. 16.

Schilderkunst

686. Asperen de Boer, J.R.J. van, A. Châtelet, 'Le dessin sous-jacent et autres aspects de l'Annonciation d'Aix', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *Le dessin sous-jacent dans la peinture. Colloque XI, 14-15 september 1995, Louvain-la-Neuve 1997.*
687. Asperen de Boer, J.R.J. van, 'On the Underdrawing and Painting Technique of the Master of Aix', in: H. Verougstraete, R. van Schoute (red.), *Le dessin sous-jacent et la technologie dans la peinture. Colloque XI, 14-16 septembre 1995, Louvain-la-neuve 1997, pp. 99-102.*
688. Brink, Peter van den, I. Smit, *De Kruisafneming van Mair von Landshut: Restauratie en onderzoek (Uitgelicht 1)*, Maastricht 1998.
689. Châtelet, Albert, met een bijdrage van J.R.J. van Asperen de Boer, Jean Prévost. *Le Maître de Moulins*, Parijs 2001.
690. Colenbrander, Herman Th., Pierre-Gilles Girault, 'The Master of Saint Giles: A new proposal for the reconstruction of the London and Washington Panels', *Burlington Magazine* 139 (1997), pp. 684-689.
691. Heemstra, Geraldine van, Caroline Villers, Catherine Reynolds, 'A fourteenth-century German triptych in the Courtauld Gallery', *Burlington Magazine* 139 (1997), pp. 668-675.
692. Jongh, E. de, 'Amor als honingdief', *Kunstschrift* 42 (1998) nr. 2, pp. 20-26.
693. Overbeek, Annemiek, 'De handschoen', *Kunstschrift* 45 (2001) nr. 4, pp. 32-35.
694. Pieters, Martijn, 'Christophorus in Cochum', *Simulacrum* 6 (1997) nr. 3-4, pp. 31-33.
695. Wallert, Arie, 'The examination of The penitent Saint Jerome by Hans Schäufelein: a preliminary report', in: Peter van den Brink, Liebesth Helmus (red.), *Album Discipulorum J.R.J. van Asperen de Boer*, Zwolle 1997, pp. 211-222.

Boekverluchting

696. Brink, Eddy van den, 'Lessenaars, lezenaars en Karolingische iconografie', *Millennium* 11 (1997) nr. 1, pp. 3-14.
697. Meuwese, Martine, 'De animatie van margedecoratie in Monty Python and the Holy Grail', *Madoc* 12 (1998) nr. 1, pp. 2-13.
698. Mulders, Esther, 'Tussen ondeugd en deugd', *Kunstschrift* 42 (1998) nr. 2, pp. 16-19.
699. Wüstefeld, W.C.M., (red.), *Armenië. Middeleeuwse miniaturen uit het Christelijke Oosten*, Utrecht/Zwolle 2001. Verschenen bij de gelijknamige tent. in Utrecht, Museum Catharijneconvent. Met bijdragen van H.L.M. Defoer, Th.M. van Lint, J.J.S. Weitenberg en W.C.M. Wüstefeld.

Prentkunst

700. Innemée, Karel C., 'Anonieme kopie naar Albrecht Dürer, 'Heilige Antonius'', in: Nelke Bartelings, Bram de Klerck, Eric Jan Sluijter (red.), *Uit het Leidse Prentenkabinet. Over tekeningen, prenten en foto's, bij het afscheid van Anton Boschloo*, Leiden 2001, pp. 22-24.

Kunstnijverheid, algemeen

701. Kooij, Karel R. van, 'Reliekverering in het boeddhisme', in: Henk van Os (tekst), Thijs Tromp (red.), *De Weg naar de Hemel. Reliekverering in de Middeleeuwen*, Baarn 2000, pp. 199-209.

Kunstnijverheid, aardewerk en glas

702. Bartels, Michiel, Jan-Willem Oudhof, Juke Dijkstra, 'Duisburgse waar uit Ottoons Tiel, een keramisch gidsfossiel voor de tiende eeuw?' *Westerheem* 46 (1997) nr. 3, pp. 2-15.

703. Groeneweg, Gerrit, 'De kannenmannen van Bergen op Zoom. Handel in zestiende-eeuws Rijnlands steengoed', *Brabants heem* 52 (2000) nr. 4, pp. 125-139.

Kunstnijverheid, metaal

704. Beuningen, H.J.E. van, 'Een middeleeuws diptiek uit Aken, gevonden in Dordrecht', in: H.J.E. van Beuningen, A.M. Koldewij, D. Kicken (red.), *Heilig en profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties*, Rotterdam Papers 12, Cothen 2001, pp. 59-66.

705. Jongh, E. de, 'Een heilig leeg hoofd. De reliekhouders van Thekla van Iconium', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 3, pp. 32-36.

706. Koomen, Arjan de, 'De discrete schoonheid van een roodleren koffer', *Kunstschrift* 44 (2000) nr. 3, pp. 11-13.

Kunstnijverheid, textiel

707. Klerck, Bram de, 'Vijf zinnen en eenhoorn', *Kunstschrift* 42 (1998) nr. 1, p. 7.

Kunstnijverheid, overig

708. Quak, Arend, 'Nog steeds raadselachtig. Het runenkastje van Brunswijk', *Madoc* 15 (2001) nr. 2, pp. 93-99.

Numismatiek

709. Boezelijn, L., 'Onbekend maakt onbemind. Munten in de wereld van de islam', *De Beeldenaar* 21 (1997) nr. 1, pp. 313-317.

710. Punner, Dick, Michiel Punner, 'Numismatische verassingen in in Kutna Hora (Tsjechië) - De auteurs op vakantie', *De Beeldenaar* 24 (2000) nr. 2, pp. 71-73.

Overig

711. Boer, Dick E.H. de, 'Voor een kaart naar Mallorca', *Spiegel historicael* 33 (1998) nr. 1-2, pp. 60-65.

712. Hoogvliet, Margriet, 'Kennis op kaart. Het beeld van de wereld vanaf ca. 1150', in: D.E.H. de Boer, (red.), *Kennis op kamelen. Europa en de buiten-Europese wereld (1150-1350)*, Amsterdam 1998, pp. 81-99.

713. Koldeweij, Jos, 'Met het kruis getekend', *Kunstschrift* 42 (1998) nr. 6, pp. 8-9.